

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

Schilderij van het Sint-Jorisgilde te Moergestel;
het hangt thans in de trouwzaal van het gemeentehuis.

AGENDA 1983

- 17 en 24 apr. Verschiëting - Kruisboog op wip - Zilveren Rad van Sint Cathrien Moergestel.
- 15 mei Kringdag te Gassel bij Gilde Sint Jan.
- 20 mei-7 aug. Tentoonstelling „Gilden in Noord-Brabant” in Noord-brabants Museum te 's-Hertogenbosch.
- 29 mei Kringdag Kwartier van Oirschot bij Gilde Sint Joris Hoogeloon.
- 29 mei Kringdag Kempenland bij St. Joris Zesgehuchten.
- 5 juni Kringdag Maasland bij Sint-Hubertusgilde te Drunen.
- 12 juni Vrij Gildefeest Boxmeer bij Heilig-Bloedgilde. Tevens viering 50-jarig bestaan Kring Land van Cuijk.
- 12 juni Viering 500-jarig bestaan St. Joris Tilburg, tevens liefdadigheidsfestijn.
- 25 en 26 juni Kringdag Peelland te Beek en Donk bij St. Antonius en St. Leonardus.
- 14 aug. Vrij gildefeest Oostelbeers bij Gilde Sint Joris.
- 14 aug. Vrij gildefeest Dommelen bij Sint-Martinusgilde.
- 28 aug. Kringdag Baronie en Markiezaat te Terheijden bij St. Antonius Abt.

AGENDA 1984

Aangevraagd, maar nog niet door de Federatie goedgekeurd.

- 13 mei Jubileum-Kringdag, 50-jarig bestaan Kwartier van Oirschot, te Diessen.
- 20 mei Kringdag, 50-jarig bestaan Kring Maasland, te Loonopzand.
- 20 mei Kringdag Loon op Zand b.g.v. het 200-jarig bestaan van Sint-Ambrosiusgilde.
- 20 mei Kringdag Land van Cuyk te Beugen.
- 12 aug. Vrije gildedag te Escharen bij gilde St. Antonius Abt.
- 8-9 sept. Kringdag Peelland te Someren-Eind bij gilde St. Lambertus en Schutterij Wilhelmina.
- 11 sept. Kringdag Baronie en Markiezaat bij St. Willibrordus Alphen.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 14 mei bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

Bevrijdingsfeesten Eindhoven

Bij de redactie is een reactie binnen gekomen van de heer C. A. Bayens, staande Deken van het gilde Sint Catharina te Vught. Voor verdere afhandeling hebben wij deze brief doorgezonden naar het Federatiebestuur.

„DE GILDETRON” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofdredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteurs: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2431

voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, 5715 PK Lierop, tel. 04926-256

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: R. Haase, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Het Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-3439

voor Baronie en Markiezaat: B. Minnebach, Nieuweweg 32, 4631 TG Hoogerheide, tel. 01646-4761

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, 5066 AX Moergestel, tel. 04243-1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom. (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 12,— per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn. B.V. Veghel.

Vlaggendag, Heusden 23 april 1983

"De Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde" houdt op zaterdag 23 april een jaarlijkse vlaggendag te Heusden. Voor de algemene jaarvergadering zal in de voormiddag het programma gewijd zijn aan de gildevaandels, welke deze Vereniging interesseren. Namiddag huishoudelijke vergadering.

Een inleiding wordt gegeven door dhr. Jan Toorians over de ontwerpen, de indeling en verantwoording van voorstellingen op deze vaandels. Tevens zal Mevr. Lelieveld over het ontwerpen en beschilderen spreken. Een en ander zal zo mogelijk omlijst worden door aanwezigheid van enige gildebroeders en gildevaandels uit de naaste omgeving. Stadswandeling.

J.T.

Vaandel - Vendel; Protocol voor Gilden

Onder deze titel schreven wij een artikel over het gebruik van de vaandels, standaarden en zwaai-vendels tijdens de gildeoptochten, vendelgroeten, demonstraties en huldigingen.

Met het oog op de komende gildefeesten zouden wij graag nog even hiernaar willen verwijzen. Leest het eens na over het groeten en het laten groeten van vaandel en standaard in De Gildetrom 1976 nr. 4 en 1977 nr. 2.

T.

De Rederijkers, gildebroeders in de literatuur.

Toespraak van drs. A. Steenbergen op de Hoofdliedendag.

Dit is niet de letterlijke tekst van de rede, uitgesproken op zaterdag 9 oktober 1982 te 's-Hertogenbosch, maar een samenvatting van de kern ervan.

I.

De gilden zoals wij die thans kennen en meemaken, gaan in hun karakter en verschijningsvorm terug op de laatste fase van de Middeleeuwen.

Weliswaar zijn ons uit de Romeinse beschaving organisatievormen bekend, die ten voorbeeld gestaan zouden kunnen hebben en wijst ook de naam "gilde" zelf op een oude Germaanse oorsprong, maar in de aangeduide periode, waarin West-Europa de overgang beleefde van de feodale orde naar stedelijke cultuur, ontstonden steeds meer broederschappen voor allerlei maatschappelijke activiteiten. Dat gebeurde met betrekking tot het godsdienstig leven en het doen van goede werken, charitatieve instellingen dus; het gebeurde heel markant in de zogenaamde ambachtsgilden, die vooral in Vlaanderen de eerste "burger"-helden aan onze geschiedenis hebben bijgedragen.

Toevals-vondst. Gilde boven de rivieren

„Den 3 januari 1527 is aan (het dorp) **Sint Pancras** (bij Alkmaar) het privilege gegeven van naar den papegaai te mogen schieten, welke privilege reeds eenigen tijd te vooren gegeven was aan de Jonkheid van **Sint Maartensdorp**.

Want dat schieten naar den papegaai, hetwelk zij **Gaaischut** noemen, werd daar in het jaar 1519 ingesteld, ter eere en tot lof van God, en van den milden broeder, onzen eerwaardigen en heiligen Patroon **St. Maarten**".

Aldus pag. 39, deel 9, A. J. v. d. Aa, Aardrijkskundig Woordenboek. Gorinchem 1847.

KS.

Gilze - St. Joris.

In Gilze - zo lazzen we in een krant - heeft de heer Van Engelen de zilveren medaille van Oranje Nassau uit handen van burgemeester Ballings ontvangen. De heer van Engelen is 30 jaar voorzitter van Sint-Jorisgilde geweest en heeft een geweldige inzet gehad in het gildewezen.

Zo staat er, maar dat is helaas nog geen gilde. Het is een gewerschutterij die op de wip schiet. Door enige leden daarvan is gesproken om een gilde daarvan te maken, als dat historisch is verantwoord. Thans is de heer Moelands de voorzitter. In de Kring Baronie is daarover gesproken. Er leeft toch iets meer in deze nog zo jonge kring. Mogelijk is toenadering gewenst. Had Gilze vroeger wel een gilde? We geloven van wel.

Toen zeker vanaf 1430 de Bourgondische her-togen hun machtsgebied in de Nederlanden stelselmatig vergrootten, leverde dat natuurlijk spanningen op met de aanzienlijke Vlaamse en Brabantse steden, tegelijkertijd speelden zij ook op de nieuwe ontwikkelingen in. Het is in deze tijd dat de schuttersgilden opkwamen en ook letterlijk een kleurige bijdrage aan het gemeenschapsleven leverden. Vanaf de 17e eeuw raakte het gildewezen in verval en het werd eind 18e eeuw formeel afgeschaft: in Frankrijk in 1776, in Nederland in 1798. De schuttersgilden zijn - minstens als grote groep en vooral in Brabant - de enige die hebben weten te blijven bestaan en nogal eens zelfs tot nieuw leven zijn gekomen. In gebruiken, feesten, wedstrijden, kleding, presentatie zijn de oude tradities bewaard; een buitenstaander hoeft daarover de verzamelde Brabantse hoofdlieden niet in te lichten.

Het woord "gilde" hangt niet samen met "geld" zoals wel eens verondersteld wordt, maar betekent in oorsprong "verbond", waarin men zich vroom maar ook dapper en strijdbaar verbindt en waar "trouw" geldt als belangrijkste deugd en ideaal. Zo ontleen de schutters hun naam niet aan "schieten" maar aan het "beschutten" of beschermen van hun medepoorters; daarin vonden zij immers hun taak.

Er zijn bij alle overeenkomsten natuurlijk plaatselijke varianten geweest.

In de regel was het aantal leden van een schuttering beperkt, betekende het een eer als lid aanvaard te worden en moest men een niet onaanzienlijke som geld betalen.

De schutters waren oproepbaar en inzetbaar door de plaatselijke overheid, maar oefenden daarop anderzijds dikwijls aanzienlijke invloed uit.

De late Middeleeuwen worden wel aangeduid als "Bourgondisch tijdvak".

Die naam verwijst natuurlijk naar de reeds genoemde staatkundige situatie, maar de term heeft de bijklank gekregen van "uitbundig, levenslustig" en dat zou wel eens aan de schuttersgilden die zich daarmee bezighouden. Ze organiseerden zich in "kamers". Wellicht zijn een aantal van deze kamers afdelingen of afsplitsingen van schuttersgilden geweest, later werden ze dan zelfstandig opgericht. In ieder geval was heel hun organisatiepatroon van de schuttersgilden afgekeken. Wat daar juist opgemerkt is over het maatschappelijk aanzien van de schutters, geldt in versterkte mate voor de Rederijkers; ze waren het puikje van de poorters en ze wilden het weten.

De naam is een verbastering van het Franse "rhétoriqueur", dat had aanvankelijk "ret-rozijn" opgeleverd, maar men wilde "rijk aan rede" zijn en als zodanig erkend worden; vandaar de woordvorming. In de 15e eeuw zijn er 44 kamers in de Nederlandse gewesten opgericht, in de eerste helft van de 16e eeuw 62!, in de 2e helft van die eeuw nog slechts 22. Behalve bij hun naam werden ze genoemd met hun devies (b.v. De Eglantier te Amsterdam: In liefde bloeiende). Boven de factor, de werkelijke leider, zochten ze zich een hoge beschermheer: "de Prince". Meesterschap over het woord levert in alle tijden een vorm van macht op. Daarom beschermden én gebruikten de overheden de Rederijkers tot bevordering van de christelijke en morele waarden in de maatschappij, maar bestreden zij hen als te duidelijk sociale kritiek vertolkte werd. Het opwekken tot liefdadigheid was dikwijls nodig, tot verdraagzaamheid eveneens maar dat werd al niet altijd ge waardeerd. Als alle kunst en zeker literatuur weerspiegelt het werk van de Rederijkers de tijd van ontstaan, de weergave blijkt steeds gemoraliseerd te zijn.

Middeleeuwse kunst geldt veelal als gemeenschapskunst: de kunstenaar manifesteert minder wat hem zelf bezielt dan dat hij de vertolker wil zijn van wat de mensen in het algemeen bezighoudt. Uiteraard zal hij toch dikwijls een subjectieve en interpreterende tolk geweest zijn, temeer naar gelang hij knapper kunstenaar was.

Diezelfde spanning tussen persoonlijkheid en verloochening daarvan kenden veel Rederijkers. Regel was dat publicaties uitgingen van de kamer, maar de knapste dichters kennen wij wel degelijk bij name.

Bovendien staan ze op de drempel van de Nieuwe Tijd die baan breekt door ontdekkingen en wetenschappelijke ontwikkelingen, op de drempel ook van de Renaissance die kunst en gemeenschap zal individualiseren, op de drempel tevens van de Reformatie die de christenheid zal scheuren en dus het fundament van de volksamenhang aantast. De Rederijkers hebben in dit alles hun rol gespeeld, ze raken er uiteindelijk ook door buiten spel gezet, vooral ook door de hevige staatkundige ontwikkelingen van de 2e helft van de 16e eeuw, die de broze Bourgondische eenwording van de Nederlanden teniet doet.

III.

De Rederijkers stonden in de branding van die hevige tijd, ze achtten zichzelf de intellectuelen maar hadden geen overzicht of greep op wat er gebeurde.

Ze zijn de taal gaan bestuderen. Een enkeling gaf blijk van scherp inzicht: Kiliaen bijvoorbeeld met zijn woordenboek van 1571, Spieghel met zijn Twespraak (spraakkunst) van 1584. De meesten daarentegen wilden geleerd zijn maar disten grote malligheid op.

Als dichters waren ze zich de versvorm bewust en experimenteerden ermee.

Alle mogelijke metrische en rijmschema's werden toegepast; namen en dateringen listig in de tekst verwerkt, waartoe men opvolgende beginletters aaneen moest lezen of regels, van achter naar voren gelezen, misschien een tegengestelde boodschap bevatten, en diagonalen en paardesprongen (van het schaakspel) doorheen de tekst nog extra's opleverden.

IV.

Verschillende genres zijn door de Rederijkers beoefend, natuurlijk de reeds bestaande, maar ze hebben ook nieuwe ontwikkeld. Ik noem er twee: het rondeel, dat wil zeggen een gedicht van 12 of 13 regels, waar regel 7 en de slotregel de beginregel herhalen en waar bovendien regel 8 dezelfde is als regel 2, hetgeen een enorme zeggingskracht kan betekenen.

Dan is er de ballade, een lang, strofisch gedicht; het neemt standpunt in een kwestie, iedere strofe belicht een ander facet of voert een nader argument aan om steeds op dezelfde conclusie uit te komen: de "stok"-regel.

Ook hier dus terugkerende kern-regels: daarom spreekt men ook van refraindichter.

De thematiek van deze serieuze gedichten wordt bepaald door de tijd, de vroomheid ervan bijvoorbeeld bij een Cornelis Everaert, godsdienstige felheid bij een Anna Bijns, Jeroen Bosch-achtige levensonzekerheid en doodsangst bij een Anthonis de Roovere.

V.

Belangrijkste bijdrage aan de literatuur is het Rederijkers-toneel geweest.

Ze schreven en speelden het, voor zichzelf, voor het volk. Uit aardigheid erin en in opdracht, bijvoorbeeld van het schuttersgilde.

Vóór de 15e eeuw was er in de Nederlanden nog maar weinig toneel; het zal gegroeid zijn als spelende uitleg van de liturgie op hoogtijdagen.

De Rederijkers maakten toneel tot het literaire communicatie-middel bij uitstek: zelfs schoolboeken werden in deze vorm gegoten. Tot de opkomst van de moderne roman tegen het eind van de 18e eeuw zal het publiek toneel blijven zien of . . . lezen; want lezen wordt bij toenemende volksontwikkeling en sinds de uitvinding van de boekdrukkunst steeds belangrijker.

Het oudste toneel weerspiegelt de kerkelijke oorsprong. In de "mysterie"-spelen worden nogal statische ideeën uit de geloofsleer op het toneel gebracht. De toon wordt losser en het toneel levendiger als men bijbelse verhalen (b.v. over een sterke vrouw als Judith) of zonder vertalen gaat bewerken.

Bij alle vroomheid kan daar immers het soms zeker zo interessante kwaad worden uitgebeeld en kan allerlei avontuurlijks verwerkt worden.

"Mariken van Nieumeghen" is ongetwijfeld het meest geslaagde voorbeeld van zo'n "mirakel"-spel.

"Moraliteiten" ofwel "sinne-spelen" zijn weer heel statisch; ze beelden een zedekunstige opvatting uit.

Wereldberoemd is het Nederlandse "Elckerlyc", dat ons als in een spiegel laat zien hoe ieder mens voor God gedaagd zal worden om renschap af te leggen over zijn leven.

In toenemende mate komt er vervolgens modern burgerlijk toneel, met name liefdesstukken, terwijl esbatterementen erg populair blijven, dat zijn bewerkingen voor toneel van volkse grappen die zelden subtiel zijn.

De uitvoering zal meestal eenvoudig geweest zijn: men speelde op de trappen van de kerk, op een platte wagen of op tafel, met nauwelijks decor en aanvankelijk weinig aparte kostumering.

VI.

Een begrip dat de tegenwoordige schuttergilden nog goed kennen, is het "Landjuweel". Ook de Rederijkers gebruikten de term. Hun Landjuwelen waren hun belangrijkste manifestaties, naast overigens talloze andere.

Deze uiteenzetting heeft niet de bedoeling uitvoerige overzichten van onderdelen van het onderwerp te geven. Daarom slechts enkele opmerkingen.

Rederijkers richtten regelmatig - zoals de schuttersgilden - grote feesten aan, o.a. voor collega's uit andere plaatsen. Het woorddeel "-juweel" is een verbastering van het franse "joiel" en betekent dus: feest, terwijl "land-" betrekking heeft op het gewest, namelijk Brabant.

Landjuwelen moesten voldoen aan een aantal eisen, wilde die naam gebruikt kunnen worden. Heel de entourage en organisatie was in voor-schriften vastgelegd.

Deelnemende kamers waren niet vrij in de keuze van hun onderwerp, maar de opdracht - voor alle deelnemers dezelfde - werd verstrekt door de inviterende kamer, die daarover de stadsregering moest raadplegen.

Er zijn 7 van deze Landjuwelen geweest tussen 1515 te Mechelen en 1561 te Antwerpen.

De kamer die de hoogste prijs - een zilveren schaal - won, moest het volgende landjuweel organiseren. Deelname was verder verplicht.

Zo is het evenement 2 maal in Mechelen en Diest geweest, en verder in Leuven, Brussel en Antwerpen.

De feesten omvatten veel meer dan het literaire deel, er waren soms wekenlang grote volksfeesten, die wel tot uitspattingen aanleiding gegeven hebben.

Het economisch leven kon ontregeld raken, met name geldt dat voor het beroemde landjuweel van Antwerpen. Door de toestroom van veel volk zal daarvoor toch ook wel compensatie zijn voorgekomen; in ieder geval was men gewaarschuwd tegen zakkenrollers! "Bewaert wel u buydels voor den pick-aerts pracktijkjen".

VII.

"Wat den mens aldermeest tot conste verwekt" was het motto van het Antwerpse landjuweel. "Conste" moet ruimer dan ons begrip kunst begrepen worden, namelijk in de zin van de "artes liberales", zoals de middeleeuwse universiteit die bestudeerde, zowat heel de beschaving dus in de middeleeuwse visie.

Mariken van Nieumeghen had al in het woelige Antwerpen café "In den gulden boom" verkondigd: "Door d'onconstige gaat die conste verloren".

Nog eenmaal werd de wezensvraag gesteld; de antwoorden van de verschillende kamers waren verschillend. De middeleeuwse benadering was uitgeput. Winnaar in 1561, de kamer Vierighen Doorn uit 's-Hertogenbosch - overigens de enige deelnemer uit het Noord-Nederlandse deel van Brabant - is niet meer toegekomen aan de organisatie van een nieuw Juweel. Veel schoonheid had "het herfsttij van de Middeleeuwen" (Huizinga) nog opgeleverd, nu zijn ze kennelijk ten einde. De Rederijkerij is dan snel verlopen, hoewel er natuurlijk moderne variaties zijn. De schuttersgilden - zo nauw met hen verwant - hebben zich gehandhaafd of zijn tot nieuw élan gekomen. Aan hen te beoordelen, welke door de voorouders gekoesterde waarden door de tijden heen bewaard en beschut moeten blijven.

A. Steenberghe.

Ridderlijke gilde van Sint Sebastiaan

Bij het verschijnen van het Boek:
"De Ridderlijke Gilde van Sint Sebastiaan 1482 - 1982"

Eindhoven 1982, eigen uitgave gilde, oblong, 300 blz. geïllustreerd, genummerd 1-500, prijs f 85,-

Op 17 december j.l. werd door een deputatie van de Ridderlijke Gilde van Sint Sebastiaan aan de Burgemeester van Eindhoven het eerste exemplaar van dit boek aangeboden. Deze merkte bij die gelegenheid op dat de stad Eindhoven geen monumenten van het verleden bezit, maar dat het verleden levend gehouden wordt door de Gilden, waarvan er in de stad tien zijn.

Een schot in de roos van de Burgervader, daarmee onderstrepend de waarden die Gilden aan traditie hechten.

Het heden is nu eenmaal voorschrijdend verleden. Zonder kom je in een isolement terecht.

Op 3 december van diezelfde maand reikte hij aan stadgenoten, die zich bijzonder verdienstelijk gemaakt hadden voor het kulturele leven de Prof. Jonkerpenning uit.

De voorzitter van de Kunststichting zei bij die gelegenheid dat kunst en cultuur de gelegenheid boden om "een beetje meer verstand te krijgen van gevoel".

Het rationalisme dat eind vorige eeuw ons land overspoelde, beleeft inderdaad zijn nadagen. Veel hebben wij eraan te danken, maar steeds meer ontdekken wij, dat verstand alleen geen antwoord geeft op al onze vragen. Daarvoor is nodig: hart en gevoel. En dat bezitten Gilden in ruime mate.

En dit boek loopt over van gevoelens. Gevoelens van vriendschap, gevoelens voor godsdienst en gevoelens voor traditie.

Van die gevoelens van vriendschap een voorbeeld (pag. 237):

„Door de goede zorgen der commissie, belast met de tafel, hadden wij een heerlijk diner; terwijl door de broederlijke eensgezindheid die hier voorzat het aangename van deze dag werd verhoogd, waarom eerst den laten avond ons heeft doen scheiden, met de strelende gedachten van den volgende avond ons weder te ontmoeten, hetgeen ook geschiedt is, zoals ook de derde avond, waarmede het feestvieren een einde nam”.

Een journalist die rond 1850 een bezoek bracht aan ons land, vanuit Engeland, waar de industriële revolutie al tot een hoogtepunt gekomen was, schreef zijn krant dat hij de indruk kreeg dat de mensen hier dachten wel 300 jaar oud te worden, zoveel rust er nog heerste! Ondernemers laten de bedrijfsvoering vaak over aan hun meesterknechts en besteden veel tijd aan het schrijven van liederen en gedichten.

Je vindt deze sfeer helemaal terug in dit boek.

Dit is geschiedenis waarnaar onze belangstelling uitgaat.

Wij willen er zelf bijzijn. Het boek van Dr. J. M. P. van Oorschot "Eindhoven, een samenleving in verandering" brengt geschiedenis van bovenaf, in vogelvlucht. In dit boek sta je midden tussen de mensen. Vandaar dat beide boeken elkaar zo goed aanvullen.

Daar ons Gilde het best gedocumenteerd Gilde van Brabant blijkt te zijn, lag publicatie van het archief voor de hand.

In deel I vindt u een korte levensbeschrijving van St. Sebastiaan met de verspreiding van zijn verering over de provincie.

Daarna het ontstaan van Eindhovense Gilden en Broederschappen en de geschiedenis, de activiteiten en de eigendommen van het Ridderlijk Gilde. In deel II vindt U de teksten van het archief van 1487 - 1860 en in deel III de bijlagen met o.a. de archiefteksten van het niet meer bestaande Gilde van Sint Barbara van 1487 - 1918.

De samenwerking met de vormgevers van het boek de heren Marcelissen en Vos verliep voortreffelijk.

Door hun inbreng zijn de 300 pagina's, boordevol informatie, overzichtelijk en leesbaar gebleven.

Aan de schrijver van het boek de heer J. Th. M. Melssen komt alle lof toe. Hij is een echte geschiedkundige, een vakman met oog voor werkelijk interessante voorvallen en hij is daarbij, wat zelden combineert, een boeiende schrijver die belangstelling oproept bij de lezer voor het onderwerp.

Bovendien voldoet hij aan de vraag naar meer informatie. Hij levert uitgebreide noten, pagina's vol literatuur en geraadpleegde werken en een persoonsregister van ruim 1000 namen.

Tenslotte, dank aan de redactie van de Gildetrom voor de gelegenheid om het boek bij U in te leiden. De verkoop van ieder exemplaar gaat ons aan het hart, denkende aan de toekomstige vraag.

Maar wij staan er helemaal achter dat nu Gildebreders uit Eindhoven, van de Kring Kempenland en van de aangesloten Gilden van de Noordbrabantse Federatie in de gelegenheid zijn om een exemplaar aan te schaffen. Zo blijft het boek toch onder Gildebreders!

Kritiek hoorde ik een enkele maal over het formaat omdat het boek niet paste in de boekenkast tussen de andere boeken.

Mijn antwoord daarop: klopt, het boek verdient ook een aparte plaats.

R. B. Keunen.
Kapitein van de Ridderlijke Gilde
van Sint Sebastiaan.

Sint-Joristentoonstelling te Geldrop

Een van de vele activiteiten die door het Sint-Jorisdgilde van Zesgehuchten ter gelegenheid van het 575-jarig bestaan wordt georganiseerd, is een tentoonstelling met als thema St. Joris.

De tentoonstelling wordt gehouden in het kasteel van Geldrop.

In dat zelfde kasteel heeft het Sint-Jorisdgilde samen met het Sint-Catharina- en Barbaragilde een eigen gildekamer, waar diverse belangrijke voorwerpen van de beide gilden worden bewaard.

De Sint-Joristentoonstelling wordt speciaal georganiseerd voor de vele gildebroeders van de Sint-Jorisdgilden, omdat blijkt dat slechts wei-

nigen onder hen iets over hun patroonheilige weten.

Er zal aandacht worden besteed aan de legende van St. Joris. Van de vele versie's van de legende worden de twee belangrijkste variaties behandeld. De eerste gaat over St. Joris als martelaar, terwijl de tweede de bekende legende van St. Joris met de draak is.

In de tentoonstelling komen drie onderwerpen aan de orde.

Het eerste gedeelte behandelt de legende van St. Joris. Verder worden voorwerpen getoond van diverse Sint-Jorisdgilden en tot slot zal aandacht worden besteed aan St. Joris als patroonheilige van een parochie.

In de tentoonstelling zullen niet erg veel voorwerpen worden opgesteld.

Een paar ruiters te paard zijn namelijk beter dan vijftig beelden in die vorm. De aandacht gaat vooral uit naar een verscheidenheid en de representatieve en educatieve waarde van het voorwerp.

De tentoonstelling is de hele maand mei geopend 1). Tijdens de gildedag op 29 mei bestaat ook de mogelijkheid om het kasteel te bezoeken, maar dan zullen enkele voorwerpen overgebracht worden naar de gildetentoonstelling bij het feestterrein.

Voor de leden van een Sint-Jorisgilde wordt dit een zeer leerzame tentoonstelling, die beslist niet mag worden overgeslagen.

Een kleine catalogus bevat informatie over de aanwezige voorwerpen en over de twee versies van de legende.

Drs. J. C. G. W. Coenen

- 1) De tentoonstelling is iedere dag geopend van 14.00 tot 17.00 uur, behalve op zaterdagen. Op zaterdag 28 mei zal het kasteel echter wel geopend zijn i.v.m. de gildefeesten.

Grammofoonplaat met Gildefeesten

Zoals aangekondigd in het Kerstnummer 1982 van "De Gildetrom" wil het Sint-Jorisgilde Zesgehuchten ter gelegenheid van het 575-jarig bestaan een grammofoonplaat uitgeven, waarop een aantal oorspronkelijke gildeliederen staan. De voorbereidingen zijn thans zover gevorderd dat een keuze is gemaakt uit de ruim 20 liederen, waarvan zowel de tekst als de wijs konden worden achterhaald. In ieder geval zullen worden opgenomen:

- Lied ter ere van de H. Antonius Abt (Gemert)
- Lied van Sinte Cathrien (Helmond)
- Lied van de H. Antonius Abt (Gemert)
- Lied van Sint Joris (Stratum)
- Lied van het Sint-Margarethagilde (Aarle-Rixtel)
- Dans van het Sint-Jorisgilde (Gemert)
- Sint-Caecilialied (de Kempen)
- Meilied van het Sint-Annagilde (Venray)
- Kolvenierslied (Helmond)
- Ambrosiuslied (Westerhoven)
- en met gesproken tekst de Gildemars.

Als er nog plaats is op de plaat zal een keus worden gemaakt uit:

- Lied van O.L. Vrouwe Broederschap (Gerwen)
- Martinuslied (Land van Cuyk)
- Sint-Annalied (Venray)
- Lied bij het verganzen (Loon op Zand)

De uitvoerenden zijn de tamboers en gildebroeders van het Sint-Jorisgilde Zesgehuchten, leden van het Geldrops Muziekschool Orkest en het Geldrops Mannenkoor en de groep "d'n Herrie". De muzikale leiding berust bij de HH Tillmans en Gotschalk, resp. directeur van de Geldropse Muziekschool en dirigent van o.m. het Geldrops Mannenkoor.

Teneinde een basis te hebben voor het bepalen van de grootte van de eerste persing wil het Sint-Jorisgilde graag zo spoedig mogelijk vernemen hoeveel platen de verschillende gilden en andere geïnteresseerden wensen te ontvangen. De prijs zal f 19,90 per stuk bedragen, exclusief verzendkosten. Maar U kunt de bestelde platen natuurlijk ook tijdens de kringdag van de Kring Kempenland op 29 mei a.s. in Geldrop afhalen.

Uw bestelling kunt U schriftelijk opgeven bij het genoemde gilde, p.a. Julianaplein 6, 5664 AL Geldrop. Wacht er niet mee, de plaat zal een uniek stuk Brabantse cultuur levend houden.

Boek: Onze-Lieve-Vrouwegilde, Eersel

Op 4 februari 1983 vond in de gildekamer van zaal "De Roskam" te Eersel de presentatie plaats van de transcriptie van het "gildeboek" van het O.L. Vrouwegilde.

Het oude gildeboek is bewerkt door de heer Theo van der Aalst, en in een oplage van 200 stuks uitgegeven door de Studie- en Archiefcommissie van Kring Kempenland.

De eerste exemplaren werden aangeboden aan Burgemeester J. A. M. van Agt en Pastoor Boelaarts, waarna Kringvoorzitter M. Zijlmans de start gaf voor de verkoop.

Later op de avond werden enige films vertoond, onder andere die van het gildefeest te Eersel in 1982.

De introductie van dit transcript moge ik gaarne overlaten aan de Heer Th. van der Aalst zelf via ondervolgend artikel, dat de inleiding van het boek vormt:

INLEIDING

U ontvangt met dit boekwerk een enigszins moderne weergave van de inhoud van het Gildeboek der Onze-Lieve-Vrouwegilde te Eersel, waarvan het begin geschreven is in 1751.

Als zoon van de vorige hoofdman heb ik mijn jeugdjaren dikwijls in dit boek gebladerd. Ook toen reeds vertoonde het tekenen van slijtage.

De thans regerende overheid van deze Gilde met mijn broer Geert als hoofdman zocht naar een middel om de voortgaande slijtage te beperken

zonder belangstellenden de mogelijkheid te ontnemen, de inhoud te raadplegen: tenslotte liggen er tekenen van meer dan 200 jaren plaatselijke geschiedenis - vreugdevolle en droevige feiten - in vast.

Mede op hun verzoek ging ik er toe over, elke bladzijde letterlijk over te tikken; het geheel hiervan zou dan bij de hoofdman voor belangstellenden ter inzake liggen; het originele Gildeboek zou een geschikte bewaarplaats krijgen en slechts in bijzondere gevallen te voorschijn gehaald worden.

Toen mijn arbeid voor dit beperkte doel reeds een heel eind gevorderd was, werd mij gevraagd, het voor publikatie in uitgebreidere vorm beschikbaar te stellen. Ik had er zelf geen bezwaar tegen, doch u als lezer zult genoeg moeten nemen met de onvolmaaktheden, die er nu aan kleven.

Reeds voordat het voornemen tot deze vorm van publikatie ontstond, had ik de persoonsnamen, die in het Gildeboek voorkomen, op stamkaartjes vastgelegd. Om de groep personen, die in deze persoonsnamen en hun vermelding in het Gildeboek geïnteresseerd zijn, te dienen, heb ik deze persoonsnamen in twee gedeelten in een alfabetisch register opgenomen. Het boekwerk moge daarmee een uitgebreidere gebruiksmogelijkheid verkregen hebben.

Naast uw welwillendheid tegenover de beperktheid van mijn eigen arbeid vraag ik u om nog méér begrip voor de personen, die in het Gildeboek hun ganzeveer, kroontjespen of ander schrijfgereedschap over het papier lieten gaan. Mocht het begin in 1751 verzorgd zijn door een geneesheer, de na hem komenden waren eenvoudige dorpelingen met een zeer beperkte schrijfontwikkeling, die hun knoestige handen met meer vaardigheid de grove arbeid op het land lieten verrichten dan de letters aan het papier lieten toevertrouwen. Ik heb dit nergens gecamoufleerd!

Een groot nadeel van deze wijze van publikatie is het feit, dat u niet altijd kunt vaststellen, welk persoon en in welk jaar of tijdvak de betreffende tekst heeft geschreven. Mocht dit voor u zeer bezwaarlijk zijn, dan ben ik bereid, u desgevraagd met nadere inlichtingen behulpzaam te zijn.

Over het ontstaan van deze Gilde tasten we in het duister.

Op bladzijde 1 van het Gildeboek verklaart de schrijver van 1751, dat de te onderhouden voorschriften, zoals hij die zal vastleggen, eerder waren vastgelegd in oudere dokumenten; hij geeft hiervan geen specificatie.

De eerste bestaantekenen dateren uit de vijftiende eeuw. In "Vrijheid aan de Run", een boekwerkje over diverse onderwerpen uit de geschiedenis van Eersel, schreef ik in 1948: "Reeds in 1462 vermeldt het kerkarchief van Eersel, dat het O.L. Vrouwe-altaar door de O.L. Vrouwegilde werd verzorgd". Dit gegeven ontleende ik aan een mondelinge mededeling van mijn vader. Ik heb de authentieke bron hiervan niet opgespoord.

Wel schrijft in 1870 L. H. C. Schutjes in zijn "Geschiedenis van het Bisdom 's-Hertogenbosch": "Er bestond in de kerk van Eersel een altaar van de H. Maria, waaraan jaarlijks drie heilige missen moesten worden gelezen, waardoor de kerk recht kreeg op vier mud graan; dit altaar was in 1480 door de broederschap van O.L. Vrouw gesticht". Deze broederschap kunnen we gevoegelijk met de huidige O.L. Vrouwe-Gilde vereenzelvigen.

Na 1648 viel Eersel zoals de meeste dorpen in Brabant onder het bewind van de protestantse Staten-Generaal in Den Haag en zal de O.L. Vrouwe-Gilde als instelling met binding aan de rooms-katholieke kerk niet naar buiten hebben kunnen treden. Als Jacob van Oudenhoven (afkomstig uit Vessem?) rond 1670 in zijn "Nieuwe ende gantsch Vermeerderde Beschrijvinghe van de Stadt van 's-Hertogen-bosche" van twee schutterijen in Eersel vertelt, dat zij in 1480 resp. 1506 officiële oprichtingstoestemming hebben ontvangen van de bisschop van Luik en van een kardinaal in Rome, mogen wij die van 1480 ("een van den Handtboghe") wel als de O.L. Vrouwe-Gilde beschouwen. Die van 1506 zal dan wel de andere Eerselse gilde, die van Sint Catharina en Sint Barbara, betreffen.

Zolang we niet weten, of de authentieke dokumenten, die aan de bovenstaande vastleggingen ten grondslag liggen, nog bestaan, moeten we het Gildeboek van 1751 als oudst bestaand dokument van de O.L. Vrouwe-Gilde beschouwen.

De inhoud van dit Gildeboek geeft aan, dat in de tijd van 1751 en later de activiteiten van deze Gilde zich beperkten tot het gezellig samenzijn en het begraven van de gildebroeders en de gildezusters. Men kende bijvoorbeeld geen koning, zoals de echte schuttersgilden. Eerst in de jaren na 1950 is men overgegaan op een gelijkvormigheid met de echte schuttersgilden. Zo vertrekt mijn arbeid naar u. Ik geef hem u graag. Ik hoop er u een genoeg mee te doen. Hij moge vergezeld gaan van de heilspreuk, die ook de schrijver van 1751 boven zijn arbeid plaatste: "In Den Naame Ons Heere Jesu Christi Ende Maria. Amen".

Theo van der Aalst.

Het boek is voor 11 gulden te koop bij de Commissie Studie, Tentoonstellingen en Archief van Kring Kempenland p/a J. Oomen. Kogelmortel 6. 5632 PV Eindhoven. Tel. 040-422869.

De opbrengst is bestemd voor de restauratie van het oorspronkelijke gildeboek.

Federatie-Nieuws

Vertegenwoordiging in de jaarlijkse Pausmis

Het Bestuur van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden is erg ingenomen met de jaarlijkse uitnodiging van de Pauselijke Nuntius in Nederland om een afvaardiging van de Brabantse Gilden te ontvangen in de Pausmis die in oktober plaats heeft in de Sint-Jacobuskerk te Den Haag.

Om alle aangesloten Kringen hiervoor in de

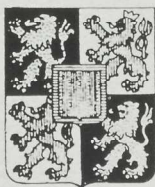
gelegenheid te stellen werd het volgende schema opgesteld:

- 1982: Kring Het Kwartier van Oirschot.
- 1983: Kring Kempenland.
- 1984: Kring Peelland.
- 1985: Kring Land van Cuijk.
- 1986: Kring Maasland.
- 1987: Kring Baronie en Markiezaat.

Op 17 oktober 1982 werd de Kring "Het Kwartier van Oirschot" afgevaardigd om aanwezig te zijn in de Pausmis. Op deze foto zien wij de vendeller

van Gilde Sint Sebastiaan Hilvarenbeek die de vendelgroet brengt aan de Pauselijke Nuntius in Nederland Mgr. Würstenberg.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Kringonderscheiding

De kringonderscheiding voor verdienstelijke gildebroeders werd uitgereikt aan gildebroeder

Andreas Kuijpers bij zijn 40-jarig jubileum als lid van Gilde O.L. Vrouwe Broederschap te Biest-Houtakker.

W. Adr. Rijnen,
Moergestel.

Gilde St. Joris, Moergestel.

Hoofdman **W. Adr. Rijnen**, is in verband met zijn hoge leeftijd (80 jaar) als zodanig afgetreden. Het is moeilijk zich St. Joris Moergestel voor te stellen zonder deze vertrouwde figuur aan het hoofd van dit gilde te zien.

Reeds in 1925 trad de heer Rijnen toe als gildebroeder, waarna hij in 1927 tot vaandrig werd benoemd, welke functie hij vervulde tot in 1970. In 1970 werd hij gekozen tot Hoofdman.

Intussen maakte de heer Rijnen zich vanaf 1936 zeer verdienstelijk als leider van de Kringvendelcommissie van Het Kwartier van Oirschot, welke functie door hem eerst in 1975 werd neergelegd.

Steeds actief zijnde bij de jurering heeft hij een ontelbaar aantal vendeliers niet alleen beoordeeld, doch deed hij zijn beoordeling steeds op gemoedelijke wijze vergezeld gaan van wijze technische raadgevingen.

Bij zijn terugtreden als vendelleider werd hem - mede als gouden gildebroeder - het zilveren onderscheidingsteken van Het Kwartier van Oirschot uitgereikt als dankbetuiging voor zijn vele verdiensten.

Ook in het maatschappelijk leven had de heer Rijnen zijn verdiensten. Vele jaren achtereenvolgens was hij een gewaardeerd lid van de Gemeenteraad en Wethouder van Moergestel.

In 1971 ontving hij de ere-medaille in goud verbonden aan de Orde van Oranje Nassau.

De gildebroeders van St. Joris benoemden hem dan ook zeer terecht tot hun ere-hoofdman.

De Redactie van De Gildetrom feliciteert vanaf deze plaats de heer Rijnen met het verkrijgen van deze ere-titel, daarbij de hoop uitsprekend, dat het hem gegeven moge zijn nog vele gelukkige jaren met zijn gildebroeders in het Sint-Joris-gilde door te brengen.

Kon. Gilde Sint Sebastiaan Tilburg nieuwe koning

Op 26 september 1982 werd gildebroeder **Th. de Jong** koning van Sint Sebastiaan Tilburg.

fraaie schietbaan met als middelpunt een glunderende Keizer.

G. Hoffmans
Schrijver.

Jubilerende Keizer van Sint Sebastiaan en Barbara Moergestel

In het najaar van 1982 werd het feit herdacht dat de bij het Gilde alom bekende **Jantje van Elderen** 12½ jaar geleden zich Keizer schoot.

De 85-jarige Keizer, 63 jaar Gildebroeder en stuwende figuur achter de fusie in 1954 van St. Sebastiaan en St. Barbara werd door het Gilde afgehaald in een open rijtuig en vergezeld van zijn talrijke familie naar de plechtige Gildemis gebracht, welke werd opgedragen door zijn zoon Dom Jacques van Elderen.

Vervolgens trok men in optocht naar Gildehuis „t Stokske" waar de Keizer na de felicitaties van de Gildezusters en -broeders te hebben aanhoord, de nieuwe schietbaan van het Gilde opende, met een gericht schot op doel.

De schietbaan, aangelegd door kastelein-gildebroeder J. Timmermans, overdekt en geheel aan de eisen des tijds beantwoordend, werd vervolgens gebruikt als feestzaal.

Op de door het Gilde aan de Keizer aangeboden receptie zagen we een afvaardiging van het Kringbestuur van het Kwartier van Oirschot, overheden van de plaatselijke Gilden St. Catharina en St. Joris en overheden van Gilden in en buiten het Kwartier van Oirschot, Burgemeester en mevrouw Ter Veer, Pastoor van den Broek en vele belangstellenden uit de grote vriendenkring van de jubilaris.

De verdere avond werd na een druk bezochte koffietafel doorgebracht in de in stijl versierde

Gilde Sint Sebastiaan Hilvarenbeek

Op de foto van links naar rechts de Kringvoorzitter H. v. Erve en de bestuursleden J. Abrahams, J. Schoenmakers en M. van Heerebeek die de gelden overdragen aan een vertegenwoordiger van de oudervereniging „Het Zorgenkind”.

Teerdag stond in het teken van het Liefdadigheidsfestijn.

Op dinsdag 25 januari werd door het Gilde Sint Sebastiaan de jaarlijkse patroonsdag gevierd. 's Morgens werd begonnen met een gildemis in de parochiekerk, verder werd de dag gevierd in het gildehuis „Concordia”.

Voordat het avondprogramma begon, werd om half 8 de opbrengst verdeeld van het in 1982 gehouden Liefdadigheidsfestijn hetwelk een netto-bedrag had opgeleverd van f 17.000,—.

Het Kringbestuur „Het Kwartier van Oirschot” alsmede vertegenwoordigers van de ouderverenigingen van „Het Zorgenkind” Tilburg, Oirschot, Oisterwijk, De Kempen, Veldhoven, Huize Pius-Oord en 't Hooge Veer waren aanwezig om de opbrengst in ontvangst te nemen. Zowel het Kringbestuur als de Ouderverenigingen waren zeer tevreden met deze opbrengst en brachten dank uit aan de gildebroeders en -zusters voor hun grote inzet en moed om een dergelijk Liefdadigheidsfestijn te organiseren.

In Memoriam

Gilde St. Joris, Hilvarenbeek.

Op 29 september 1982 overleed toch nog vrij plotseling onze Deken-Schrijver de heer **A. van Laarhoven**.

In de korte tijd, ongeveer een jaar dat hij deze functie vervulde heeft hij veel werk voor ons gilde verricht, waarvoor wij hem zeer dankbaar zijn.

Gilde Sint Joris Oirschot.

Op 21 december 1982 overleed onze gildebroeder **Henricus Cornelis van Beers**. Driek was 73 jaar oud en vanaf 1945 lid van het gilde. Hij was een onopvallend en eenvoudig gildebroeder, die genoot van het bestaan van zijn gilde.

Nooit deed men een tevergeefs beroep op zijn vrijgevigheid.

Op 24 december hebben zijn mede-gildebroeders hem ten grave gedragen.

Gilde Sint Sebastiaan Westelbeers.

Op zaterdag 18 september 1982 is gildebroeder **Theo Dieker** op 54-jarige leeftijd overleden. Hij was 14 jaar lid van het gilde, en een zeer korte tijd wethouder van de gemeente Oost-West- en Middelbeers.

Op 22 september is hij onder zeer grote belangstelling met gilde-eer begraven.

De herinnering aan onze overleden gildebroeder zal ons in gedachte blijven.

Gilde St. Lambertus, Vessem

Op zaterdag 4 december 1982 is van ons heengegaan gildebroeder **P. Liebregts** in de leeftijd van 87 jaar. Bij elk gildegebeuren was hij aan-

wezig en nooit deed men een vergeefs beroep op hem.

Hij was ruim 62 jaar lid van het gilde, waarvan hoofdman 1953 - 1976 en ere-hoofdman 1976 - 1982 en lid van het kringbestuur van het „Kwartier van Oirschot“ 1959 - 1975.

Bij zijn 50-jarig lidmaatschap kreeg hij de zil-

veren ere-medaille verbonden aan de Orde van Oranje Nassau, waar hij trots op was evenals op het kringonderscheidingsteken. 8 December is hij onder grote belangstelling met gilde-eer na de Eucharistieviering naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Mogen zij allen rusten in vrede!

Nieuws uit Kempenland

Uitslag wedstrijd om het zilveren Brabantkruis

Op het schietterrein van het Sint-Jorisgilde, Gestel, achter de Gennepwatermolen is op 31 oktober, 7, 14 en 21 november fel gestreden om "Het zilveren Brabantkruis", de trofee voor het officiële "Brabants Kampioenschap" kruisboogschieten.

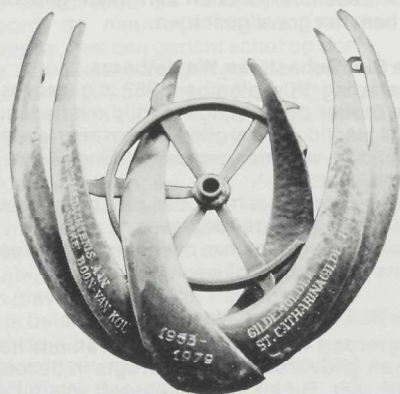
In dit toernooi dat voor de 8e maal plaats vond, werd deelgenomen door 175 schutters, o.a. 10 gildezusters.

Het kampioens kruis werd veroverd door P. Schellekens van het Onze-Lieve-Vrouwegilde uit Oirschot.

Sint-Catharinagilde, Tongelre

Tijdens de patronesdagviering op 25 november 1982 werd het gilde verrijkt met een herinneringsschild, ter nagedachtenis aan de 1979 overleden gildemoeder Mevrouw Boon-van Kol, en geschonken door haar nabestaanden.

Het schild, een voorbeeld van eigen vormgeving, is ontworpen en vervaardigd door A. Coopmans. In het ontwerp is duidelijk het bloemmotief te herkennen, symbool van de voorliefde van de ex-gildemoeder voor de bloeiende natuur.

Sint-Catharinagilde, Tongelre

Op zaterdagmiddag 30 april organiseert het gilde op de gildeweide van het schietterrein "de Catharinahof" aan de van Oldenbarneveltlaan te Eindhoven een jeugdtoernooi in trommen en vendelen voor de jeugdige gildebroeders der Eindhovense gilden. Aan dit toernooi, dat bedoeld is om de jeugd te stimuleren en meer wedstrijdervaring te laten opdoen voor de komende gildefeesten, zijn zilveren prijzenschilden verbonden, terwijl iedere deelnemer een herinneringsoorkonde ontvangt.

Sint-Willibrordusgilde, Waalre

De Hoofdman van het Sint-Willibrordusgilde zal voortaan zijn gilde voorgaan, getooid met een nieuw draagschild als teken van zijn waardigheid.

Dit schild werd ontworpen door de jonge Waalrese kunstenaar Ad van Hoof die zelf uit een gildefamilie stamt.

De uitvoering is van Nol Coopmans, de Eindhovense edelsmid die in gildekringen geen onbekende is.

Deze waardevolle aanvulling van het moderne Brabantse gildezilver werd het gilde geschonken door E. P. B. Konings, vendelier van het Sint-Willibrordusgilde, bij gelegenheid van zijn 25-jarig gildejubileum.

In het ontwerp zijn attributen verweven die nauw verband houden met het levensverhaal van de patroonheilige.

Willibrordus die in het jaar 695 door Paus Sergius II te Rome tot Bisschop van Utrecht werd gewijd, wordt afgebeeld met mijter en bisschopsstaf. Daarnaast ziet men hem vaak afgebeeld naast een waterbron die uit de grond ontspringt (Willibrordusputjes), met een boek (geloofsverkondiging), een kerk- of kloostermodel op de hand (stichter van kerk of klooster), maar ook wel met één of meer wijnkruiken of met een wijnvat aan zijn voeten. Dit laatste herinnert aan een wijnwonder dat eens plaatsvond.

Omgekeerd beïnvloeden de attributen de keuze van een patroonheilige.

Zo kon men verwachten dat tamboers in het wijnvat de ketelvorm van een trom zagen, waardoor Willibrordus aangeroepen mocht worden door de tamboers.

Sint-Annagilde, Nederwetten

Huwelijk van een gildekoning.
Op 3 december 1982 verzamelden de gildebroeders en gildezusters van het gilde Sint Anna uit Nederwetten zich in hun gildehuis.

Het was een bijzondere dag want hun koning Piet van Genugten trad in het huwelijk met Tonnie Schoones.

Met slaande trom en wapperend vaandel begeleidde het gilde het bruidspaar naar het altaar, Piet in zijn koningskostuum en Tonnie in pril wit, waar beiden elkaar hun jawoord gaven.

Na afloop van de Eucharistieviering werd op het kerkplein een vendelhulde gebracht voor koning en koningin.

In het gildehuis werd van harte het glas geheven op hun gelukkige toekomst.

L. M. de Vries.

Reakties

Het "Van oorsprong Gewerengilde" Sint Joris Stratum een misverstand?

In de Gildetrom, 29e jaargang, afl. 4 Kerstmis 1982 staat op p. 72:

"Het Sint-Jorisgilde Stratum te Eindhoven is van oorsprong een geweren-gilde; de laatste jaren echter overwegend een "kruisbooggilde".

"Van oorsprong een geweren-gilde" is mijns inziens een veronderstelling, geen vaststaand feit. Jammer van deze onzorgvuldige berichtgeving.

In dit artikel wil ik trachten te verduidelijken waarom.

Noot van Uw correspondent:

De originele aanhef van het door mij geschreven artikel luidt:

"Het Sint-Jorisgilde Stratum te Eindhoven is een "kruisbooggilde".

Hierbij wordt dus alleen maar aangegeven dat in de huidige verschijningsvorm het een gilde is dat met kruisboog schiet.

Over enige oorsprong wordt niet gerept; het is zelfs naar het karakter van het artikeltje niet relevant dit te vermelden.

In het traject tussen inleveren van mijn kopy en de uiteindelijke uitgave heeft een overijverige corrector, die U waarschijnlijk in Uw eigen gildekring moet zoeken, buiten mijn medeweten gemeend de aanhef te moeten wijzigen in de gewraakte versie.

In het kader van "positief denken" vind ik de gang van zaken achteraf niet eens zo gek. Er is nu tenminste gereageerd in de vorm van een artikel, dat ons anders nooit bereikt had, misschien nooit geschreven zou zijn, maar dat toch de moeite waard is om gelezen te worden.

Het artikel heb ik om de leesbaarheid enigszins ingekort. De door de schrijver gebruikte informatie is ontleend aan diverse standaardwerken en aan mondelinge overlevering.

De oprichting van het Sint-Jorisgilde Stratum.

Over de oprichtingsdatum 2 mei 1512 welke wij thans aannemen is voor zover wij weten uitgegaan van het programma, uitgegeven in 1912 bij het 400-jarig bestaansfeest van ons gilde; bewijsstukken over deze datum zijn ons niet bekend.

Het jaartal 1512 zou ook gestaan hebben op een oud gildevaandel van 1877. Helaas is dit gildevaandel niet meer in bezit van het gilde.

De datum 1512 wordt enigszins ondersteund doordat de Parochie en de Gemeente reeds bestond rond 1500, wat mag blijken uit het Register

van het Aartsdiakonaat Kempenland waarin staat dat op 14 juni 1536 een pastoorwisseling heeft plaats gevonden. Ook in 1538 wordt de Parochie vernoemd in een Schepenregister.

Een ander officieel gegeven over de ouderdom is een ambtelijk schrijven gedateerd 27e van de Bloemaand (mei) 1809 waar vermeld wordt:

Stratum: St. Jorisdigle voorzien van eene reglement, geapprobeerd bij Heeren Schepenen van Stratum 29 mey 1542.

Dit hoeft niet te betekenen dat 29 mei 1542 de oprichtingsdatum is geweest. Approberen is een afleiding van het latijns approbare en betekent: goedkeuren van, als beproefd erkennen, inwilligen, vergunning geven.

Helaas is er geen enkele aanwijzing ons bekend over het wapen dat in die tijd zou zijn gevoerd.

Voorzichtig mogen we aannemen dat de originele Schuttersgilden, die als weerbare gilden werden opgericht ter bescherming van goederen zoals huis en haard St. Sebastiaan en de St. Jorisdigden zijn.

De patroon van de handbooggilden is St. Sebastiaan en van de voet- of kruisboog gilden St. Joris (of St. Georgius, 23 april). Deze gilden hadden een sterke binding met de Kerk. Scheiding tussen Kerk en Staat was toen nog een onbekend begrip.

We mogen ons afvragen of een digle met St. Joris als patroon een wapen zou hebben gevoerd dat afwijkend was van de toen gehanteerde begrippen en gebruiken.

Wel zijn de eerste geweren, "bussen" genoemd, in de 14e eeuw bekend. Maar de haakbussen zijn pas goed bruikbaar geworden in de 15e en 16e eeuw. De naam haakbus is ontleend aan de haak aan de onderzijde om het wapen ergens op te leggen om de terugstoot op te vangen.

Het lijkt mij dat met een bus geen afdoende verdediging kan zijn gevoerd tegen de bruikbare hand- en kruisbogen die zeker in die tijd sneller en veel trefzekerder waren.

Een verbetering was de latere musket; een grootkaliber geweer waarbij een lont moet worden gebruikt. Het was een ronde kogel met een doorsnede van 23 mm en een gewicht van 58 gram. Het gewicht van het wapen was 8,5 à 9,5 kilogram. Door invoering van de vuursteen-geweren, die ook lichter waren, verviel de stok.

De getrokken lopen kwamen midden in de 19e eeuw algemeen in gebruik.

In 1865 is het naaldgeweer door de Pruisen ingevoerd; een achterlader met metalen hulzen die er voor zorgden dat geen buskruitstijm meer in het slot van het geweer kwam.

Het eerste Nederlandse achterlaad-geweer was het Snider-geweer. Het Beaumont-geweer, gemaakt in de jaren 1850—1870 en later is ingevoerd, was van het kaliber 11 mm met metalen hulzen en hardloden kogels van 25 gram.

Ons digle heeft enkele van deze Beaumont-geweren, te onderscheiden in:

- a) geweren voor het puistschieten.
- b) geweren uitgerust met dioptr en versneller, voor het scherpsschieten.

Deze geweren werden gekocht door het digle, soms werden ze doorverkocht aan de diglebroeders.

In oktober 1903 besluit de vergadering een geweer voor rekening van het digle op proef te laten komen; kosten alles te samen f 5,97. Het wordt

bij opbod verkocht in de vergadering van november voor f 5,25, wat betaald moet zijn voor de teerdag, zijnde omstreeks nieuwjaar.

Voor die tijd werd ook met het geweer geschoten. Notulen vermelden dat op 18 mei en 5 juni 1890 geoeftend moet worden, op eigen kosten, door de schutters die op concours gaan in Tongelre. Deze zes schutters kregen een pond lood, een ons kruit en 5 cent slaghoedjes uit de kas van het digle.

Regelmatig komen we aantekeningen over het geweeschieten in de notulen tegen. Het geweeschieten werd veelvuldig door een aantal dezelfde schutters beoeftend. De diglekas was niet toereikend om deze schietactiviteiten te bekostigen. **Dit heeft geleid tot de oprichting van het "Geweren-digle St. Joris";** het zou zijn opgericht d.d. 15 juni 1921. Het lidmaatschap van het geweren-digle was onverbrekkelijk verbonden aan het lidmaatschap van het Sint-Jorisdigle Stratum.

Het geweren-digle bestond uit ongeveer 10 schutters. De beste schutters vormden het eerste viertal. Meestal ging men schieten met viertallen. De inschrijfgelden voor viertallen werden betaald uit de kas van het geweren-digle. Voor personele schietwedstrijden werd geen vergoeding gegeven. Uit het eerste viertal mocht bij toerbeurt een schutter deelnemen aan het schieten om het Koningskruis en een voor de Kampioen. De Kampioensprijs bestond meestal uit een medaille en vijf gulden. Zilveren schilden en medailles, behaald op wedstrijden, moesten worden afgestaan aan het Sint-Jorisdigle.

Behaalde geldprijzen waarvan de inschrijfgelden waren betaald uit de kas van het geweren-digle kwamen ten goede aan die kas. Geoeftend werd op de schutsboom van het Sint-Jorisdigle die stond tegenover café Ceelen aan de Leenderweg ter hoogte van de Edelwijsstraat; het begin van de fietspad naar Leende. De schietoefeningen werden gehouden op zaterdagmiddag en zondagmorgen; zij konden vrijwillig worden bezocht.

Van het Gemeentebestuur van Eindhoven moest de schutsboom wegens bebouwing worden verplaatst. Onenigheid is ontstaan tussen de leden van de beide verenigingen over de plaats waar de schutsboom moest worden heropgericht en het beheer van de batige kasgelden van het geweren-digle. Het geweren-digle was van mening dat het Sint-Jorisdigle geen enkele zeggenschap kon doen gelden over hun kas. De Overheid van St. Joris hield echter voet bij stuk. Enkele leden hebben daarna bedankt als diglebroeder waarna zij de Scherpsschuttersvereniging "Wilhelmina" hebben opgericht. Het geweren-digle is omstreeks 1932 ingeslapen en opgegaan in het Sint-Jorisdigle Stratum.

Het geweren-digle is goedgekeurd bij Koninklijk besluit d.d. 20 december 1921, no 16; bekend gemaakt als bijvoegsel van de Nederlandse Staatscourant van dinsdag 7 februari 1922 no 27. In 1951 is nog gecorrespondeerd over de verlenging van het Koninklijk besluit. Notulen geven geen uitsluitel over een eventuele verlenging. De aandachtige lezer(es) zal het duidelijk zijn dat het zeer moeilijk is te concluderen welk wapen van oorsprong is gevoerd.

Frans Bax.

In Memoriam

Sint-Jorisgilde, Zesgehuchten.

Op 17 oktober ontviel ons onze Beschermheer **Drs. Piet J. G. van Doorne**.

Slechts korte tijd heeft hij bij ons gilde die functie mogen vervullen.

Immers wij installeerden hem tijdens de Sint-Jorisdag in 1980.

Gedurende die tweeënhalve jaar heeft hij de functie van beschermheer volledig inhoud gegeven. Met raad en daad stond hij ons gilde bij en voor het College van Overlieden was hij een kundig adviseur.

Wij zullen hem heel erg missen.

Ons gilde wenst zijn echtgenote en kinderen alle sterkte toe. Zij kunnen ervan overtuigd zijn dat wij de nagedachtenis aan onze beschermheer in hoge ere zullen houden.

Drs. A. Morren, Hoofdman.

Sint-Annagilde, Nederwetten

Op 4 december 1982 werd het droeve nieuws bekend dat op 75-jarige leeftijd de mede-herinrichter van het gilde **Jan de Louw** was overleden. Nog niet zo lang geleden werd samen met Jan het feit gevierd dat het gilde 50 jaar geleden mede door hem was heringericht.

Hij ontving van Kring Kempenland een gouden onderscheiding en zijn gilde benoemde hem tot ere-gildebroeder wegens zijn grote verdiensten. In het verleden was Jan actief als Koning en als overheidslid van het gilde terwijl hij ook zeer actief was buiten het gilde in diverse verenigingen.

Wij allen hadden Jan graag langer in ons midden willen hebben, maar het mocht niet zo zijn.

Op 8 december werd Jan met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

L. M. de Vries.

Sint-Martinusgilde, Tongelre.

Op 4 februari overleed **Dorus Swinkels** in de leeftijd van 68 jaar.

Hij was 36 jaar een trouw lid van ons gilde.

Wij verliezen in hem een zeer vriendelijk en behulpzaam lid. Vele jaren bracht hij op gildedagen en bij de patroonsviering van ons gilde het spel van Sint Martinus met de bedelaar, op voorbeeldige wijze.

Als goed schutter deed hij vaak van zich spreken. Dorus U laat een grote leegte in ons gilde achter. Wij danken U voor alles wat gij voor ons gilde hebt gedaan.

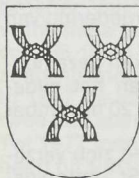
In ons gilde zult gij blijven voortleven als voorbeeld voor ons allen.

Dit mag dan een troost zijn voor Uw vrouw en kinderen en hen de kracht geven dit zware verlies te dragen.

A. van den Dungen.

Drs. P. J. G. van Doorne.

Beschermheer Sint-Jorisgilde, Zesgehuchten.

Nieuws uit Peelland

Sint-Catharinagilde, Helmond

Het vernieuwde en thans weer complete Sint-Catharinagilde kan met genoegen terugzien op de viering van zijn Catharinadag op 23 november '82.

Nadat 's morgens de dag was ingezet met een Gildemis, opgedragen door de Eredeken Em.-Pastoor Rijken mede ter intentie van het afgelopen jaar overleden lid Jan de Hair. Gevolgd door het traditionele ontbijt met coteletten, vond daarna de feestvergadering plaats mede in aan-

wezigheid van Ere-deken burgemeester J. A. Geukers.

In deze vergadering werd het jaarverslag voorgelezen, vond de jaarlijkse verpachting plaats van de Gildeattributen met een totale opbrengst van 11.000 liter bier à 10 cts. en hing de Oud-Koning een nieuw zilveren koningsschild aan het koningsvest.

Zeër belangrijk bleek ook de komst van de koning van het Gilde of Broederschap van St. Anna en Onze Lieve Vrouw uit Nuenen.

Deze verraste ons nl. met het terugbrengen van een oud koningsschild uit 1900 van een zekere J. v. d. Zande, voormalig koning uit ons gilde.

Dit schild met parelrand en voorzien van een gegraveerde afbeelding van slager met bijl en te slachten koe was 119 mm hoog en 90 mm breed. De oude Deken Martien van Santvoord verzocht de bringer van dit schild de dank van het Catharinagilde over te brengen aan zijn gilde en de Erven Maasakkers door wiens toedoen dit schild weer is teruggekomen waar het thuishoort n.l. bij de zilverschat van het Catharinagilde in het kasteel van Helmond.

De rest van de dag werd de Catharinaviering zeer genoeglijk doorgebracht met pistool- en geweschietwedstrijd i.s.m. de Helmondse Schietvereniging en werd 's avonds na een voortreffelijke gildemaaltijd met de Gildezusters een bowlingwedstrijd gehouden.

Secr. W. Drouen

Sint-Willibrordusgilde Bakel

Op 30 november, 'St. Dries', hield het Bakelse Gilde de jaarvergadering. Het jaar- en kasverslag werd goedgekeurd.

Uit het verslag bleek dat het gilde nog vol leven zit.

De kapitein Jos Swinkels bedankte als kapitein en in zijn plaats werd tot kapitein benoemd H. Bankers. Jos Swinkels werd tot deken gekozen. Onze nieuwe kapitein dankte de scheidende kapitein voor het vele werk dat hij altijd voor het gilde heeft gedaan.

Voorts dankte H. Bankers de Gildeheer voor de vele steun en het betoonde medeleven.

Dank aan alle bestuursleden maar vooral dank aan alle leden voor de plezierige samenwerking. Na de vergadering werd tot in de kleine uurtjes gezellig gekeurd.

Wout Donkers uit Lierop gehuldigd

Temidden van zijn gildebroeders, familie en vrienden vierde **Wout Donkers** in Lierop het feit dat hij vijftienvintig jaar bestuurslid is van het Lieropse gilde Onze Lieve Vrouwe van de Zeven Weën.

Tijdens de receptie die hem door zijn vereniging werd aangeboden, ontving hij vele cadeaus, waaronder een fraai herdenkingsbord en een in gildedracht getooide pop van zijn collegaschutters. Zelf schonk Wout het gilde een draagstok met zilveren piek.

Vendeliërs en tamboers brachten Wout een

vendelgroet en mannenkoor A Capella uit Lierop zong een aantal liederen ter ere van de jubilaris. Ook veel vertegenwoordigers van gilden uit de regio, leden van de kringschietcommissie en van het kringbestuur kwamen Wout Donkers feliciteren met zijn jubileum.

Wout is al meer dan veertig jaar lid van het Lieropse Onze Lieve Vrouwegilde, waarvan 25 jaar schutter en bestuurslid. Hij is „wapenmeester“, verzorgt het kapelletje op het Lieropse schietterrein en maakt de puisten en vogels, voor het jaarlijkse koningsschieten in Lierop. Ook bij het Kolveniersgilde in Helmond en bij het Sint-Anthoniusgilde in Deurne verzorgt Wout menige schietwedstrijd.

Deurne: gilden-verbroedering

Diverse bijeenkomsten van de vier gilde-overheden uit de gemeente Deurne, St. Willibrordus, St. Joris, St. Hubertus en St. Antonius Abt werden geleid door de heer Th. Posthumus, die zijn grote inzet wil geven voor de verbroedering van de vier gilden.

Na het uitwisselen van gedachten om gezamenlijk iets te presenteren tot nut van het gildewezen, kon men dit waarnemen op 20 november 1982.

Om half twee hadden de vier gilden zich verzameld bij het gildehuis van het St. Antonius-Abtgilde, om vandaar uit een rondgang te maken door het dorp, met als einddoel het gemeentemuseum De Wieger, waar de tentoonstelling „Het Gilde Leeft“ geopend zou worden.

Men had voor deze gelegenheid een gezamenlijk standaardvaandel vervaardigd, waarin de kleuren van de vier gilden naar voren kwamen.

Zo kon de standaardrijder aanzeggen dat de vier gilden er aan kwamen.

Bij aankomst nabij "De Wieg" werd door een vertegenwoordiger van elk gilde de vendelgroet gebracht aan de aanwezigen.

De Burgemeester drs. A. van Genabeek heette namens de gemeente Deurne allen hartelijk welkom en vond het een goede zaak dat de vier gilden zich op deze wijze hadden gevonden.

De opening werd verricht door de heer M. Zijlmans, vice-voorzitter van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, die in zijn toespraak deze gezamenlijke presentatie prees.

Namens de vier gilden dankte de heer P. v. d. Berkmortel, vice-voorzitter van Kring Peelland, voor de ontvangen gastvrijheid van de gemeente

om deze tentoonstelling hier in het museum te mogen houden. Na de toost kon iedereen het tentoongestelde gaan bezichtigen.

Van elk gilde was er een gildebroeder uitgebeeld in zijn huidige dracht, met daar omheen het voornaamste zilver en attributen en oude kaarten van de gilden.

Zeer stijlvol was het introductieboekje over deze tentoonstelling waarvan de omslag de presentatie van de vier gilden weergaf.

Namens de gilden:

St. Antonius Abt, Centrum

St. Hubertus, Liesse

St. Joris, Centrum

St. Willibrordus, Vlierden.

„Opening van de tentoonstelling”.

In Memoriam

Gilde St. Lambertus Someren-Eind.

Op 11 januari 1983 overleed de oudste gildebroeder van Gilde St. Lambertus - Schutterij Wilhelmina te Someren-Eind in de hoge leeftijd van 85 jaren. **Hendricus Kuijpers**, onze Driek zoals hij onder zijn gildebroeders leefde.

In 1947 na de bevrijding werd hij gildebroeder, twee jaar later in 1949 trad hij toe tot de directie. Tot 1977 toen het gilde nieuwe uniformen kreeg heeft hij zijn uniform met eer gedragen.

Hij was toen al slecht ter been maar toch wilde hij een nieuw uniform, bang als hij was niet met gilde-eer te worden begraven.

Hij was een man van trouwe plichtsbetrachting op de eerste plaats voor zijn vrouw en kinderen, maar niet minder voor zijn vele vrienden, onder wie zijn gildebroeders voor hem vooraan stonden.

Belangrijk was zijn voortdurende bijdrage tot de goede geest in het gilde door zijn groot gevoel voor humor en zijn sprankelende opmerkingen; zijn gezegden en grappen zullen steeds bij ons in schone herinnering blijven.

Op 15 januari nam het gilde zijn aloude taak op zich om hem met vaandel de laatste groet te brengen en hem in het graf te plaatsen.

Zijn nagedachtenis zal door de gildebroeders in hoge ere worden gehouden.

P. J. G. Verheijen, secretaris.

Sint-Servatiusgilde Lieshout

Op 9 januari 1983 is op 76-jarige leeftijd overleden **Bert Vorstenbosch**, erelid van ons gilde. Op 13 januari hebben we hem met gilde-eer begraven.

Bert heeft destijds het gilde zien verdwijnen, maar hij heeft het in 1980 zien herleven.

Daarmee was voor hem een grote wens in vervulling gegaan.

Voor al het schieten en het geüniformeerde gedeelte betekende zoveel voor hem.

Bij elk gildegebeuren was hij aanwezig en nam met veel enthousiasme deel aan de schietwedstrijden waarvan hij dan oprecht genoot.

Moge God aan zijn dierbare vrouw en kinderen de kracht geven dit grote verlies te dragen.

A. P. P. Donkers, secretaris.

Mogen zij rusten in vrede!

Nieuws uit Maasland

MAASLAND- De Kring Maasland vergaderde op 12 november 1982.

De algemene ledenvergadering werd weer gehouden op het oude nest, d.w.z. in Zaal Modern te Vught. Drie en dertig gilden waren vertegenwoordigd met maar liefst 160 leden. Geweldig!

Dr. Luijkx opende als hoofdmans de vergadering en heette bijzonder Ere-deken Jan van de Mortel hartelijk welkom. Allereerst werden de overleden gildebroeders van het afgelopen jaar herdacht. Onder hen waren steunpilaren voor onze gilden. Een minuut stilte werd in acht genomen.

Bij de ingekomen stukken was een verzoek voor een vendeliersdag in Berkel bij St. Hubertus. Dat werd toegestaan.

De federatiecontributie werd verhoogd tot 10 gld. per gilde.

De Gildetrom heeft in onze kring 455 betalende abonnees.

Medegedeeld werd dat in 1984 de Kring Maasland 50 jaar bestaat. Dit mag niet onopgemerkt voorbijgaan. Maatregelen zullen daarvoor worden getroffen; mogelijk b.g.v. de dan te houden kringdag in Loon op Zand.

Het rooster van de meimaandviering is gecompleteerd en doorgegeven aan de Broederschap van de Zoete Moeder in Den Bosch.

De Gildefeesten 1983 Drunen; 1984 Loonopzand en Vught, alsook 1985 Veghel zijn aan Federatie doorgegeven.

De Kringcontributie wordt voorgesteld om volgend jaar met 5 gld. te verhogen.

De notulen van de jaarvergadering 1981-1982 werden door de secretaris voorgelezen en voor accoord aangenomen. De Hoofdman dankte voor uitvoerig verslag. Ook het rentmeesterverslag werd goedgekeurd als ook het verslag van de kascommissie die de Deken-Rentmeester déchargeerde. Een terugblik werd door Hr. Jans gegeven van het kringfeest in Erp 1982.

De verslagen werden van elke commissie voorgelezen. Hr. Hogendoorn namens de **schietcommissie**. Hij liet inmiddels de datum horen van de commissie met de schutters om de schietcommissie geheel te completeren. Hr. van Laak deed dat voor de **standaardrijders**. Hij wil een betere spreiding van de prijzen in de commissie.

Hr. de Teuling gaf verslag van de **tromcommissie**. Alle tambours moeten in 1983 gelegitimeerd

zijn. De ere-klas (40 jaar) werkt naar behoren. Alléén trommen in onze kring; dit is mogelijk want er wordt slechts met muziektrommen door jeugd nog getromd.

Voor het **vendelen** deed dit Hr. Toorians. Hij verzocht de voorinschrijving voor de gildefeesten zeer nauwkeurig te doen om de wedstrijdvoorbereiding - inschrijving, jury-aanzoek, beoordeling en uitslagen - vlot te doen verlopen. Er zullen voortaan lijsten te voren geheel ingevuld moeten zijn, in duplo.

Bij de bestuursverkiezing kwam verandering. In ons vorig nummer hebben we deze al vermeld (dat kon nog net). Aan de aftredenden, Hr. Gerrits en Hr. van Balkom (afwezig), werd hartelijk dank gebracht voor hun positieve inzet in het kringbestuur en de commissies.

Vier kringonderscheidingen werden dit jaar uitgereikt (zie betr. gildeverslagen).

Aan **Tromcommissie** werden toegevoegd Hr. van Grunsven en Hr. v. d. Schoot, aan **vendelcommissie** Hr. Clement en Hr. Pijnenburg en aan **schietcommissie** werd toegevoegd Hr. Raaijmakers. Zie latere vergadering.

Bij de **rondvraag** kreeg **Heer v. d. Mortel** het woord, hij verzocht steeds in sjerp met attriboot te komen ter vergadering. Hij kon nog geen melding doen van de Stuurgroep 800 van Den Bosch i.z. een gildemedewerking bij dat feest.

De inhuldiging van H.M. de Koningin in Den Bosch en de latere huldiging die werd overgedaan in Eindhoven had zijn zeer bijzondere aandacht. Zéér geëmotioneerd vertelde hij zijn bevindingen hierover. Hij vroeg zijn betoog dat zeer duidelijk negatief was door te laten klinken. St. Catharina Vught heeft hierop gereageerd. Een brief van dit gilde is doorgezonden aan de Federatie.

Baardwijk vroeg naar de uitslagcijfers; ook van de niet-prijzen.

Dit kan worden gedaan als goede voorbereidingslijsten worden gemaakt.

Haarsteeg vroeg naar verslagen. Dit wordt verkort in De Gildetrom weergegeven.

Vorstenbos vroeg naar correcte onderwerpen bij optocht-beoordeling. De kring heeft hiervoor vaste rubrieken op de jurylijsten.

Vught, St. Barbara vraagt naar perscommunicaties. Beter is, zegt de Hoofdman, een abonnement op De Gildetrom, opdat men dan "beter"

op gildegebied geïnformeerd wordt dan de pers dat doet!

Den Dungen komt op voor dames-leden. Hoofdman zegt dat geen wedstrijddeelname is toegestaan voor dames-vendeliërs en -tambours.

Kaatsheuvel dankt de Overheid voor haar vele goede werk in de kring en daarbuiten.

Gemonde vraagt over promoties: deze zijn voor trommen en vendelen federatief geregeld; per jaar per kringdag.

De **rentmeester** evalueerde veel punten en zei dat het **Kringgildevaandel**, dat is voorgesteld en dat zal gemaakt worden (is besloten), binnenkort in bewerking kan worden genomen. De bijdrage zal per circulaire worden bekend gemaakt.

De **Deken-schrijver** mocht nog wat toevoegen

en wel dat dit een vriendelijke vergadering was. Daarom verzocht hij volledige en juiste medewerking bij de invulling van deelname-formulieren en werkzaamheid in de commissies. Dan kan de gildegedachte, welke in kring Maasland eenvoudig en vriendelijk is, goed worden uitgevoerd.

Werkt allen goed mee, en als het nodig is helpen we elkaar om er iets moois van te maken.

Laat op de avond kon de hoofdman **dr. Luijkx** deze vergadering sluiten, na allen een behouden thuiskomst en een voorspoedig 1983 te hebben toegewenst.

LOONOPZAND, januari 1983

Jan Toorians,
deken-schrijver, Kring Maasland.

MAASLAND- De Schietcommissie heeft met alle schutters (van de aanwezige 26 gilden) haar vergadering in Rosmalen op 27 januari gehouden.

De gecompeteerde schietcommissie ziet er als volgt uit:

Voorzitter Chr. Hoogedoorn, Zeshoevenstraat 35, Udenhout.

Leden: Th. Hanegraaf, Akkerstraat 3, Nuland; Fr. van Hirtem, Venstraat 27, Rosmalen; L. Couwenberg, Nieuwkuijksestraat 110 A, Nieuwkuijk; A. Raaijmakers, St. Lamb. straat, Cromvoirt; J. Schoenmakers, Vijfhuizen 1, Tilburg; L. v. Tuijl, Provinciale weg 19, Maren. Deze allen voor het Geweer.

Voor handboog: Ad. Dankers, Oranjeplein 67, Loonopzand, voorz.; F. v. d. Wiel, Bgm. de Ruijterstraat 13, Haaren; F. de Bakker, Langven-zuid 87, Oisterwijk en T. Smits, Spekstraat 4, Den Dungen.

Voor Kruisboog: J. v. d. Broek, Ger. Davidsstr. 21, Kaatsheuvel; R. v. d. Wiel, Tempeliersdal 30, Haaren en Th. v. Liempd, Markt 6 te Veghel.

De Studie-, Archief- en Tentoonstellingscommissie van de kring vergaderde met de Federatiecommissie op 5 februari te Oirschot.

Hierin hebben zitting: dr. Luijkx, J. Toorians en H. Eijkemans, Beemdweg 10 te Sint-Michiels-gestel. Zij maken ook deel uit van de Federatiecommissie. Aangemoedigd dient te worden een juiste en goede bijhouding van de gildesecretariaten en hun archieven t.b.v. de gildeschiedenis. Ook de voorlichting voor bewaren, aankoop en bescherming van documenten, attributen e.d. valt hieronder. Tegelijk omvat het de optocht- en tentoonstelling-inrichting en beoordeling. In de Gildetrom leest U hierover meer.

De Tromcommissie heeft nieuwe legitimatiekaarten voor de ere-klas tambours, zij die 40 jaar zijn of ouder. Nieuwe beoordelingsformulieren zijn gereed voor het trommen.

DRUNEN. Bij **St. Hubertus** treft men momenteel maatregelen om de kringdag-voorbereidingen vlot te doen verlopen. Inschrijfformulieren

zijn verzonden. Secretarissen, tracht ze direct terug te zenden en er voor te zorgen dat alles goed is ingevuld.

OISTERWIJK. Op zaterdag 20 november 1982 is op het gemeentehuis Oisterwijk bij het gilde **St. Sebastiaan** de burgemeester, de heer H. W. G. Opheij, feestelijk als ere-hoofdman geïnstalleerd.

Na een toespraak van Hoofdman W. Deen overhandigde de scheidende ere-hoofdman, oud-burgemeester B. Funk, de sjerpen en het schild aan de nieuwe burgemeester. De heer Funk zei het jammer te vinden deze functie te moeten verlaten, maar "het hoort er bij, bij dit gilde".

Hij sprak nog over het overlijden van de oud-hoofdman, de heer Jac Massuger. Hij heeft hem op de laatste dag van zijn burgemeesters-ambt mee ten grave gedragen (31 juli). De heer Funk vond het een eer daar de grafrede te mogen uitspreken.

Een oorkonde werd door de Hoofdman voorgelezen waarin de heer Funk wegens zijn verdiensten voor dit gilde tot "ere-lid" werd benoemd. Een tinnen schaal met inscriptie werd hem overhandigd. De beide echtgenoten van de burgemeesters kregen bloemen aangeboden. Bij de ere-wijn zei de heer Opheij, dat hij zou

proberen het ere-hoofdmanschap zo goed mogelijk te vervullen.

De secr. van Maasland, dhr. J. Toorians, sprak de beide ere-lleden toe en preees hen met zo'n prachtig gilde in de gemeente Oisterwijk, waar broederschap wordt bezongen en beleefd op uitzonderlijke manier. Ook hij dacht even aan Jac Massuger, want hij was het die St. Sebastiaan heeft gemaakt wat het nu is. Mogelijk heeft Oisterwijk ook weer eens een gildedag in petto? Laten we het hopen, aldus Uw secretaris. Het kan, want als St. Sebastiaan ergens kwam was dat een succes, dat was een ervaring die hij zelf meerdere keren heeft meegemaakt.

Hierna volgde een vendelgroet aan de beide heren Funk en Opheij voor het stadhuis, waarna men nog genoeglijke uurtjes bijeen bleef in de gildezaal.

Op 28 januari vierde dit gilde zijn statiedag; op die avond werd rond gedaan in het dorp door tambours, vendeliërs en standaardrijden van het feest van zaterdag 29 daar aan volgend.

Toen was de mis, opgedragen door gildeheer en bijgewoond door de Ere-hoofdman, het hoogste

punt van de dag. Hierna een vergadering met koffietafel, waarna om 19.30 uur de feestavond aanving.

Deze avond begon met het voorlezen van het reglement van orde en werd gesloten door de Hoofdman. Kortom een echte gildetraditie bij St. Sebastiaan.

KAATSHEUVEL. Bij gilde **St. Jan** heeft zich op 11 januari een bestuurswisseling voorgedaan. Gildebroeder Jan Dapper werd gekozen als de nieuwe hoofdman. Hij neemt de plaats in van G. v. d. Camp, die niet meer als hoofdman, maar als Overheidslid blijft fungeren. In het bestuur werd gildebroeder P. v. Nieuwstadt gekozen.

De heer Dapper werd door zijn voorganger plechtig geïnstalleerd, waarop Hr. Dapper hartelijk dank bracht voor de wijze waarop Hr. v. d. Camp gedurende de periode 1966-1970 en 1974-1983 de bezielende leiding heeft gehad bij dit gilde. Als blijk van dank kreeg Hr. v. d. Camp een zilveren miniatuur van het hoofdmansschild van 1840 ingelijst aangeboden. De heer Dapper is gebort uit Voorburg, maar heeft zich de laatste jaren verdiept in het gildewezen op een voortreffelijke manier. St. Jan, Proficiat met zo'n Hoofdman!

SCHIJNDEL. Bij **St. Catharina en Barbara** overleed op 25 september op 89-jarige leeftijd de oudste gildebroeder Jan Heesters, bekend als Brabantse kunstschilder en beschermer van de Engelse piloten van de tweede wereldoorlog. Bij de 85ste verjaardag van Heesters werd een levensverhaal opgeschreven door Car. Swinkels, opgetekend uit de mond van Heesters zelf. Jan leefde ontzettend mee met het wel en wee van dit gilde. De eerste Landjonkersdag heeft hij meegemaakt. De nieuw - aangeklede St. Catharina schetste hij met ballpoint. In het ziekenhuis in 1982 verlangde hij zijn Mariaschilderij op zijn kamer. "We hebben die gebracht".

LOONOPZAND- Als voorbereiding op het 200-jarig bestaan van het gilde **St. Ambrosius** heeft men in de binnenmanege van De Duijkse Hoef een schietwedstrijd gehouden op 19 december. Het ging hier om wedstrijden met de Handboog op Doel en Liggende Wip tussen de schutters van de handboogschietende gilden van onze federatie. De bak van de manege was omgebouwd in een schietbaan. Ongeveer 160 schutters namen er aan deel, hetgeen een mooi resultaat was.

De uitslag was: 1ste-viertallen op DOEL: 1 St. Sebastiaan Westelbeers, 2 O. L. Vr. Broederschap Best-Houthakker, 3 St. Joris Middelbeers, 4 St. Catharina Den Dungen en 5 St. Ambrosius Loonopzand.

Kampioen doel werd P. v. Eijndhoven Loonopzand.

2de-viertallen op DOEL: 1 St. Sebastiaan Hilvarenbeek, 2 St. Ambrosius Loonopzand, 3 St. Catharina Den Dungen.

Personeel DOEL: 1 H. v. Lieshout Westelbeers, 2 H. Damen Alphen, 3 E. v. Helvoirt Den Dungen, 4 Mevr. v. Lieshout Westelbeers, 5 J. v. Rooi Moergestel.

Bij zijn dood schonk Jan zijn enige gildeschilderij aan het gilde en Dina, zijn schoonzus, mocht het gilde een bijdrage geven.

Ondanks de beperkte uitrusting van dit jonge gilde hebben de broeders hem naar zijn laatste rustplaats gedragen. Lang zal deze persoon in het gild St. Catharina en Barbara blijven leven; het was een groot man, maar met alle eenvoud. Hij ruste in vrede.

UDENHOUT- De clubkampioenen zijn voor 1982 bekend bij het gilde **St. Antonius en Sebastiaan**. De gildezusters waren hun broeders te baas, want Algemeen Kampioen opgelegd geweer werd Mevr. B. Muijen en kampioen klas A. In klas B werd kampioen Mevr. J. v. Hest. Bij vrije-hand-geweerd dat in klas B Mej. Hoofs. Frans Vriens werd vrijehand kampioen klas A en Algemeen Kampioen vrije hand 1982. De Rijkstrofee was voor W. de Vries.

Vrijdagavond werd de statiedag aangekondigd en de proclamatie aan den volke voorgelezen om zaterdag 22 januari de statiedag te gaan vieren. Gildeheer droeg de Gildemis op, waarna vendelgroet aan geestelijk en wereldlijk gezag. Vandaar naar Huize Felix en de Eikelaar om de oudjes van deze teerdag te laten meegenieten door een vendelgroet te brengen, waarop de traditionele brandewijn met suiker werd gedronken.

De koffietafel was weer boeremik met zult; deze keer was ook burgemeester Tops erbij, die echtgenoot van de broederlijkheid in dit gilde. De ouderen mochten zich oefenen op de handboog wedstrijd en de jongeren kregen een speurtocht voorgeschoteld. De avond werd na het eten met spelletjes doorgebracht.

Op 29 januari overleed de echtgenote van gildebroeder Rijkers. Zij werd 75 jaar was sedert 1976 weduwe. Het gilde begeleidde haar naar haar laatste rustplaats.

de beste Dames-schutter was Mevr. A. v. Lieshout van St. Sebastiaan Westelbeers.

Op **LIGGENDE WIP** was de uitslag:

1 en 2 voor St. Ambrosius Loonopzand voor de viertallen.

Kampioen werd J. Smit, Kaatsheuvel (St. Ambr.). Personeel liggende wip: 1 J. Smit, 2 L. v.d. Wiel en 3 P. v. Eijndhoven, allen Loonopzand.

Het laatste element de **LIGGENDE WIP** is voor onze gilden van midden Brabant en Kempen geheel nieuw. Het is schieten op de pluimen (vogels) geplaatst op een rek, welke afgeschoten moeten worden op een vlakke baan van pl.m. 16 meter en waarvoor een puntentelling is. Dit schieten is wel bekend in Westbrabant, o.a. Hoogerheide en verder in geheel Vlaanderen en Brabant in België. Het was in Loonopzand een proberen. Gezien de belangstelling kan het mogelijk als een onderdeel op de gildewedstrijden worden ingezet. Een taak dus voor de schietcommissie voor de handboog-doel. Loonopzand wil graag hierbij helpen.

ROSMALEN- Op de statiedag van **St. Catharina en St. Joris** heeft Hoofdman M. v. Helvoirt de wisselprijs "Gildebroeder van het jaar 1982" uitgereikt aan koning Frans van Hirtum. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan die gildebroeder die zich het meest verdienstelijk heeft gemaakt voor het gilde.

Frans van Hirtum is dit jaar opvolger geworden van de oude koning H. v.d. Wassenberg. Vader en zoon van Hirtum dragen nu beiden het zilver van het gilde, de een als koning en de ander als zilverdrager. Frans is tevens bestuurslid van dit gilde en tegelijk heeft hij zitting in de schietcommissie van Kring en Kleine Kring.

HERPT- Het schuttersgilde **St. Catharina** behaalde met zijn viertal na vier concoursen in de Langstraatse schuttersbond de kampioenstitel. Ook na vier concoursen met de kampioenen van de Bond van Haaren, Udenhout, Baronie en de Limbugse Schutters Bond werd Herpt Kampioen.

Op 19 december heeft dit gilde om de nieuwe Winterkoning geschoten.

Het gelukte Antoon Kuijs om de meeste punten te behalen. Het weer werkte "goed" mee, het was erg guur voor deze winterkoning.

BESOIJEN- Op maandag 10 januari was het feest bij gilde **St. Crispijn**.

Traditiegetrouw werd daar de **VERLOREN-MAANDAG** gevierd.

Dat was vroeger de dag waarop de schoenmakers (het gilde is een schoenmakers- en looiersgilde) niet werkten; men ging op stap, sliep uit en ging een borreltje kopen! Het was een dag na het feest van Driekoningen. Deze dag werd door de gildebroeders van Crispijn gezellig doorgebracht met kaarten en een koffietafel.

Het rikken werd gewonnen door C. v. Hulten en achter hem aan Mevr. Van Dongen-van Bijnen. De Hoofdman reikte de wisselbeker over aan C. v. Hulten. Mevr. de Gouw won de jokerprijs, gevolgd door Mevr. Schalken.

Vermelden we nog de deelname van de vendelier M. v.d. Steen bij een lezing door Hr. Jan Toorians

in Huissen Gelderland bij het gilde van St. Gangulphus en Laurentius. Hier was dat gilde aanwezig tussen familieleden en vrienden om hun geest te vieren en om eens wat meer te vernemen over het vendelen en trommen binnen en buiten hun eigen gilde. Tijdens het spreken over vendelen mocht v.d. Steen een demonstratie geven hoe het in Noordbrabant gaat en hoe de vendelcommissie van Brabant werkt. Dat was een gemoedelijke en leerzame avond (21 november 1982).

LOONOPZAND, 1 februari 1983.

JAN TOOTIANS
Deken-schr.
KRING MAASLAND

Kring Land van Cuijk

Algemene jaarvergadering

Op zaterdag 22 jan. 1983, in zaal 't Centrum te Boxmeer.

Om precies 2 uur opende de voorzitter, Baron de Weichs de Wenne, deze bijeenkomst met het gebruikelijke gebed om zegen over deze samenkomst, met de bede, ons bewust te maken van onze verantwoordelijkheid voor kerk en maatschappij en om alle gildebroeders te helpen om trouw te zijn aan hun gilde-ideaal.

In zijn openingswoord ging de voorzitter uitvoerig in op het feit dat 50 jaar geleden ook hier in Boxmeer een bijeenkomst werd belegd, waaruit is voortgekomen de Kring van Gilden Land van Cuijk.

Aan dit heuglijke feit zal dit jaar zeker de nodige aandacht worden gegeven.

Nadat de voorzitter een woord van welkom gericht had tot de twee aanwezige ere-leden Janssen en Delahaije (het derde erelid had be-

richt van verhindering gezonden, n.l. de heer Peters), memoreerde hij het feit dat er ook in het afgelopen jaar weer verschillende gildebreders uit ons midden zijn weggefallen.

Ook richtte de voorzitter een woord van welkom aan de vertegenwoordigers van het gilde van Blitterswijk, welk gilde te kennen heeft gegeven als lid toe te willen treden tot de kring.

Dankbaar voor de afgelopen 50 jaren gaf de voorzitter een beschrijving over het ontstaan van de kring in het jaar 1933. Dank bracht hij ook aan al degene die in deze 50 jaren voor de gilden hebben gewerkt, omdat zij geloofden in het gildewezen, degenen die niet meer in ons midden zijn, maar die zich gedurende vele tientallen jaren hebben ingezet om het gilde te brengen op het niveau van thans.

De viering van dit jubileum zal gepaard gaan met de uitgifte van een gedenkboek "De Gouden Guld", waaraan momenteel door verschillende gildebreders serieus wordt gewerkt. De uitgave van dit boek vindt de voorzitter een uitermate belangrijke zaak, waardoor aan de buitenwereld getoond kan worden wat er in de voorbije 50 jaren tot stand is gekomen.

Na dit openingswoord van de voorzitter werd de vergadering verder voortgezet met het voorlezen van het verslag van de vorige bijeenkomst in 1982, welk verslag door de vergadering onder op- of aanmerkingen werd goedgekeurd, alsmede het jaarverslag over het jaar 1982.

De kascontrolecommissie kon desgevraagd mededelen dat kas en bescheiden keurig in orde waren bevonden. Ook het financieel verslag kon door de vergadering worden goedgekeurd.

De agenda vermeldde verder een voorstel van het kringbestuur om de kringcontributie met ingang van 1 januari te verhogen met f 17,50.

De laatste contributieverhoging vond plaats zes jaren geleden. Het kringbestuur acht deze verhoging thans noodzakelijk om eventuele en onvoorziene moeilijkheden financieel het hoofd te kunnen bieden.

Nadat enkele afgevaardigden hierover hun mening naar voren hadden gebracht, kon de vergadering toch accoord gaan met dit voorstel.

Bij de bestuursverkiezing was periodiek aftredend maar wel herkiesbaar de secretaris/penningmeester de heer Konings. Er waren geen kandidaten gesteld, waaruit de voorzitter meende te moeten afleiden dat de heer Konings zich voor de komende periode gesteund mag heten door de gehele kring van gilden, hetgeen door de aanwezige afgevaardigden met een daverend applaus werd onderstreept.

Aftredend was ook (maar niet herkiesbaar) de heer A. v.d. Burgt uit Ravenstein. Het gilde van Groeningen had voor deze vacature een kandidaat gesteld, de heer M. Kusters, lid van het gilde van Groeningen.

Deze werd door de vergadering unaniem gekozen tot bestuurslid en als zodanig welkom geheten door de voorzitter. Ook bracht de voorzitter dank aan de scheidende heer v.d. Burgt, zoveel jaren zitting heeft gehad in het kringbestuur en vele jaren als vice-voorzitter. Namens de vergadering wenste de voorzitter de heer v.d. Burgt toe, dat hij in goede gezondheid nog vele jaren getuige mag zijn van de gilde-

aktiviteiten. Namens het kringbestuur stelde de voorzitter aan de vergadering voor om de heer v.d. Burgt te benoemen tot erelid van de kring, welk voorstel door de aanwezigen met een welgemeend applaus werd onderstreept.

Besloten werd om in 1984 de kringgildedag te houden in Beugen en wel op 20 mei, de vrije gildedag zal worden gehouden te Enschede op 12 augustus 1984.

Door de heer Van Dongen uit Zeeland, voorzitter van de schietcommissie, werd een nadere toelichting gegeven op de nieuwe regels voor de schietwedstrijden. Over dit punt werd druk gediscussieerd, maar de voorzitter achtte het niet juist om in deze af te wijken van het Federatiereglement, om daardoor de uniformiteit in de kringen zoveel mogelijk te handhaven.

Aan een vijftal gildebreders werd namens de vendelcommissie uiteengezet, dat men tracht te komen tot een uniforme regeling betreffende de maten van het vendel en het gewicht van de stokken.

Omtrent het toepassen van een lager marstempo tijdens de optochten, zijn de meningen nogal verdeeld. De afgevaardigden van Oploo en van Geijsteren stelden, dat aan de drumbands welke meestal voorop gaan, niet wordt geleerd hoe zij moeten "gaan", maar hoe zij moeten "marcheren".

Ook muziek- en fanfarekorpsen die aan de optocht deelnemen hebben hun eigen marstempo. Wil het gilde komen tot een lager marstempo, dan zal er overgegaan dienen te worden tot het uitschrijven van nieuwe marsen, aldus de heer Jacobs uit Geijsteren.

Het gilde van Groeningen, Oeffelt en van Holthees stelde zich beschikbaar voor het op-luisteren van het Liefdadigheidsfeest te Kalbeck, te houden op de 1e zondag in juli, alsmede voor deelname aan de H. Kruisbedevaart te Kranenburg. Voor deelname op de 2e zondag in juli is er tijdens deze vergadering nog gelegenheid om zich hiervoor op te geven.

Van de rondvraag werd door de heer Konings gebruik gemaakt, om alle aanwezigen hartelijk te danken voor de herverkiezing als secretaris/penningmeester, hopende en vertrouwende ook in de toekomst te kunnen en mogen blijven werken in dezelfde goede en prettige verstandhouding met kringbestuur, gildebesturen en met alle gildebreders.

De heer v.d. Burgt uit Ravenstein dankt eveneens allen heel hartelijk voor de echte sfeer van broederschap, welke hij in het gilde gedurende bijna 20 jaren heeft mogen ondervinden.

De afgevaardigde van het gilde van Cuijk deelde mede, dat in dit jaar één van hun gildezusters 60 jaren lid is van het gilde. Er is een feestelijke receptie gehouden op 20 maart j.l., waarvoor tijdig uitnodigingen werden verzonden.

Ook de heer Kusters uit Groeningen dankte de vergadering voor het in hem gestelde vertrouwen door hem te benoemen als lid van het kringbestuur.

Tot slot van deze bijeenkomst wenste de voorzitter alle gilden veel succes toe in het komende jaar, bedankt allen voor de massale opkomst en sloot de vergadering op de gebruikelijke wijze met de Cristenlijke groet.

"Gouden Guld 83"

Gildefestijn met bijzonder programma.

Het 50-jarig bestaan van de Kring van Gilden Land van Cuijk en Noord-Limburg zal op stijlvolle wijze gevierd worden tijdens de manifestatie "Gouden Guld 83" te Boxmeer.

Een hoogtepunt in het programma vormt **DE DAG DER GILDEN** op **12 juni 1983**. Tientallen gilden zullen dan in Boxmeer bijeen komen om het jubileum van de Kring te herdenken. Na een tocht door het feestelijke Boxmeer zullen de gilden samenkomen in de fraaie omgeving van het Kasteel van Boxmeer. Daar worden ook de wedstrijden gehouden. Vele leden van het Erecomité en het Presidium zullen daar aanwezig zijn. In het Erecomité hebben o.a. zitting Mr. van Agt (oud-ministerpresident), de Commissarissen der Koningin in Noord-Brabant en Limburg en Kardinaal Willebrands.

Een indrukwekkend onderdeel van het programma is ook de **Vaartmis** en **Vaartprocessie** op **Zondag 5 juni 1983**.

Met ruim 950 medewerkers zal de vaartprocessie door Boxmeer trekken, zoals dat al eeuwen gebeurde. Deze processie is nog een van de weinige echt grote volksprocessies in Nederland, waar jaarlijks duizenden mensen naar komen kijken.

Aan de mis en de processie kunnen vetegenwoordigers van de gilden meedoen.

In het programma van "Gouden Guld 83" zijn 2 unieke **tentoonstellingen** opgenomen:

- In het Carmelietenklooster wordt kunst uit de klassieke oudheid ten toon gesteld alsmede 17e eeuwse etsen van dorpsgezichten uit het land van Cuijk, devotionalia uit de omvangrijke collectie van drs. W. Knippenberg en ikonen.

Alles wordt geëxposeerd in prachtige, verlichte vitrines.

Deze tentoonstelling is daarom zo bijzonder, omdat deze is opgezet met wetenschappelijke hulp van deskundigen.

- Elders in Boxmeer vindt een expositie plaats van hedendaagse beeldhouwkunst van 9 bekende kunstenaars, die prachtig realistisch werk presenteren. De kunstenaars zijn afkomstig uit het westen van Nederland. Hun werk is kwalitatief hoogstaand, gezien ook de vele opdrachten welke zij gehad hebben van gemeenten e.d.

Op **7 juni 1983** zal drs. W. Knippenberg in de refter van de Weijer een **lezing** met **diapresentatie** geven over devotionalia. Dat zal ongetwijfeld een boeiende avond worden.

Een muzikaal hoogtepunt vormt het **Concert** van het Gooise Kamerorkest op **11 juni a.s.** te 20.00 in de foyer van Riche.

Tijdens dit concert zullen solisten van het Concertgebouw Orkest te Amsterdam optreden.

Het H. Bloedsgilde zal bovendien het prachtige fotoboek "Oud Boxmeer in beeld" uitgeven. Een

boek vol met zeldzame foto's over het verleden van Boxmeer.

Aan amusement wordt ook veel aandacht geschonken.

Op 11 en 12 juni is er een grote **Kermis** in Boxmeer.

Het orkest New Four verzorgt op 10 juni een dansavond in de amusementshal aan 't Zand te Boxmeer. Daar vinden op 11 juni in de middag ook touwtrekwedstrijden plaats.

Gilden die present willen zijn op de Dag der Gilden op 12 juni 1983 kunnen zich in verbinding stellen met:

B. A. M. Clabbers,
Postbus 32,
5830 AA Boxmeer.
Telefoon: 08855 - 1853.

De Gouden Guld

Dit is de titel van het begin juni 1983 uit te geven gildeboek bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de "Kring van Schuttersgilden Land van Cuijk". (de Kring Land van Cuijk is de oudste Kring in de "Federatie van Schuttersgilden in Noord-Brabant")

In dit boekwerk wordt in deel I de huidige toestand beschreven van de 28 aangesloten schuttersgilden, de Kring Land van Cuijk bevat naast 19 gilden uit het "Land van Cuijk" ook 8 gilden uit Noord-Limburg en 1 gilde uit Soest (U). Januari 1982 is het tijdstip waarop een momentopname van de toestand van de aangesloten gilden is gemaakt.

Bovendien heeft de Kring de beschikking gekregen over het gildearchief van dhr. D. L. van Elk z.g. uit Gassel, voor velen geen onbekende vooral naar aanleiding van zijn vele artikelen over gildegebruiken en -tradities in het kringblad "de Guld" en het federatieblad "de Gildetrom".

Op verzoek van het kringbestuur heeft dhr. van Elk een samenvatting van deze artikelen geschreven met het doel de huidige gildebroeders nog meer bewust te maken van hun verantwoordelijkheid om de gildetradities te handhaven en uit te dragen.

Deze samenvatting is te vinden in deel II.

Gedurende bijna 3 jaar heeft een uit 6 personen bestaande commissie (op één persoon na allemaal gildebroeders) uit de Kring gewerkt om deze uitgave tot stand te brengen.

Richtsnor voor de opzet is het werk van de bekende gildevorser J. A. Jolles die in de dertiger jaren de toestand van de gilden beschreef in de Provincies Noord-Brabant, Limburg, Zeeland en Gelderland. Deze tot nog toe enige geschiedschrijving van de schuttersgilden wordt nog steeds intensief gebruikt als de geschiedenis van een schuttersgilde wordt bestudeerd of van het gildewezen in het algemeen.

Doel van de uitgave van "de Gouden Guld" is het de lezer in de gelegenheid te stellen een vergelijk te kunnen maken tussen de huidige toestand van de gilden en voor 50 jaar, met daarbij de invloed van de tweede Wereldoorlog.

De heer Jolles ging voor de gegevensverzameling meestal te voet van plaats tot plaats. De commissie heeft de gegevensverzameling voor deel I gedaan middels een schriftelijke enquête. Begonnen werd daartoe met het ontwerpen van vragenlijsten waarbij de vragen in de volgende categorieën werden ingedeeld: algemene gegevens, personen in het gilde, functies in het gilde, attributen, gildegebeurtenissen en gildezilver. Naast de uitwerking van de gegevens over de huidige toestand is per gilde een stukje geschiedenis toegevoegd. Bovendien zijn per gilde 3 kleurenfoto's opgenomen. (totaal per gilde ca. 8 pagina's)

Beknpte inhoudsopgave:

Hoofdstuk 1. De Kring van Schuttersgilden Land van Cuijk 1933-1983.

- . doel, inrichting en functioneren van de Kring.
- . gebiedsafbakening
- . kringwapen
- . statuten en huishoudelijk reglement
- . publikaties
- . gildemanifestaties in Kringverband
- . geschiedenis van de Kring 1933-1983
- . stukje geschiedenis Land van Cuijk

Hoofdstuk 2. De schuttersgilden van de Kring Land van Cuijk.

1. Beschrijving per aangesloten schuttersgilde.
 - . huidige toestand.
 - . lijst van koningen en keizers en de eventuele tekst op de koning- resp. keizersgilden
 - . geschiedenis.
 Per gilde zijn 3 foto's in kleur opgenomen. (groepsfoto; gildevaandel en -trom; koningsvogel, juweel en koningzilver)

2. Beschrijving van de zgn. "slapende" gilden binnen de Kring.

Hoofdstuk 3. Overzicht van de gehouden gildemanifestaties in de jaren 1933 - 1983.

Deel II: Geschiedenis en gebruiken der Brabantse en Noord-Limburgse schuttersgilden door de eeuwen heen.

Hoofdstuk 1. Voorwoord van de schrijver.

Hoofdstuk 2. De gilden in de golfslag der geschiedenis.

- . Germaanse oertijd (voor 400 na Chr.)
- . Merovingen en Karolingen (ca. 400-900)
- . de Middeleeuwen (800-1500)
- . Bourgondische, Habsburgse periode (1430-1580)
- . de "Staatse" tijd (ca. 1580-1795)
- . de Franse tijd. (1794-1813)
- . na de Franse tijd.
- . begin der twintigste eeuw.
- . opleving der gilden (rond 1930 en 1950)

Hoofdstuk 3. De gilden; bestaansrecht en bestuursvorm

- . Hebben de gilden nog recht van bestaan?
- . De gilden en hun bestuurlijke vorm.

Hoofdstuk 4. De gilden; indeling en aankleding.

- . indeling: stads- en dorpsgilden, kerkelijke broederschappen.
- . gildekleding:
 - geüniformeerd, gekostumeerd en half gekostumeerd
 - sjerp, hoed met pluimen, de steek.
 - de waarde van ons gildekostuum.

Hoofdstuk 5. gildegebruiken.

- . uitvoering van het koningschieten.
- . gildebegravenis.
- . dauwtrappen.
- . aanzeggen.
- . bonen.
- . de winterse teerdagen.
- . de zomerse gildefeesten.
- . vaan- en vendelprotocol onzer gilden.
- . de gildetrom.

Hoofdstuk 6. Heiligenlevens.

Een beschrijving van de Patroonheilige van alle bij de Kring aangesloten schuttersgilden.

Het boekwerk zal in totaal ca. 680 pagina's gaan bevatten. Gedrukt wordt op 120 grs. half mat houtvrij papier en gebonden in een stevige linnen band. De afmeting wordt 27 x 21 cm. De prijs voor dit uitgebreid boekwerk kan, dankzij de financiële steun van een aantal (Overheids) instanties, voor de eerste oplage gebracht worden op f 65,— (f 75,— inclusief verpakking en verzending). Gezien de omvang van dit boekwerk een relatief gering bedrag. U kunt in het bezit van "de Gouden Guld" komen door overmaking van bovengenoemd bedrag (ad f 75,—) op de Rabobank Haps (postgironummer 1114137) t.g.v. "de Gouden Guld" rek. nummer 119115832.

de commissie.

St. Barbara Gilde Ravenstein

EEN NIEUW VAANDEL

Het Sint-Barbaragilde heeft een nieuw vaandel gekregen. Op zondag 5 september 1982 heeft de zegening van dit vaandel door pastoor J. Donders tijdens een feestelijke eucharistieviering met gilde-eer plaats gehad.

Seef Konijn heeft een boekje geschreven over het 'zegenen'. Daarin gaat hij uit van het Latijnse woord 'benedicere' hetgeen betekent: een goed woord spreken. Personen die gezegend worden en ook voorwerpen krijgen hierdoor geen macht. De persoon wordt in zijn binnenste aangespro-

ken en zijn houding moge een antwoord zijn op het goede woord. Het voorwerp heeft een dienende functie als teken, het verwijst naar zijn diepere betekenis. In deze betekenis hebben wij het vaandel van het Sint-Barbaragilde gezegend en gebeden:

"Heer God, wil goedgunstig luisteren naar ons smeekgebed en zegen dit vaandel met de betekenis van Sint Barbara als herkenningsteken van dit broedersgilde. Moge het vaandel als een teken zijn van broederlijk-samenzijn. Mogen zij die met dit vaandel worden gezegend opgewekt worden Uw Geest uit te dragen, Uw Geest van broederlijkheid, hartelijkheid en wijs beleid. Zo zegene dan dit vaandel de almachtige God, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, Amen".

KRINGGILDEDAG TE GASSEL

Zoals reeds eerder is gepubliceerd zal de Kringgildedag van de Kring van Gilden Land van Cuijk plaats vinden op ZONDAG 15 MEI 1983 te GASSEL.

Daaraan zullen 27 gilden uit de Kring deelnemen. Ter omlijsting zullen nog enkele andere evenementen plaats vinden.

Ter informatie volgt hier een beknopt programma:

DONDERDAG 12 MEI (Hemelvaartsdag) BEKERSCHIETCONCOURS waaraan wordt deel genomen door schutterijen en gilden uit de regio Oost-Brabant, Noord-Limburg en eventueel buiten dit gebied aangesloten schutterskorpsen. ZATERDAG 14 MEI: Reünie van oud-Gasselaren en huidige inwoners alsmede eventueel personen van buiten Gassel, die graag contact willen maken met de voormalige inwoners of familiebanden daarmee hebben. De aanvang is 's middags om 14.00 uur in de grote feesttent, alwaar naast persoonlijke ontmoetingen, ook een tentoonstelling van oude dorpsfoto's zal worden ingelast, daterend van ca. 1900 tot 1970.

Ook het Gildezilver en andere gildeattributen zullen tentoongesteld worden.

Mochten er onder de lezers oud-inwoners zijn, die intussen geen uitnodiging hebben ontvangen, gelieve dan Uw adres door te geven aan het sekretariaat Sint-Jansgilde te Gassel, Hoeve 5, 5438 ND Gassel, tel. 08860 - 2000.

Het verdere programma van deze dag wordt omlijst met muzikaal optreden van de Harmonie "Meer Vreugd" en het Jeugdamboerkorps "Drummako" uit Gassel.

's Avonds een gezellige dansavond met optreden van een humorist van eigen bodem, en een bekend orkest uit deze streek.

ZONDAG 15 MEI KRINGDAG: Om 10.00 uur gildemis, waarna koffietafel voor genodigden en aanbieder erewijn.

Precies om 13.00 uur afmars van de grote gildenoptocht door het dorp, waaraan ruim 1000 gildebroeders zullen deelnemen. Na aankomst op het feestterrein de massale opmars, defilé en opening door de Kringvoorzitter, nadat het welkomstwoord door de burgemeester van onze gemeente J. F. v.d. Braak is vooraf gegaan. Na aftocht met de traditionele slingermars anvang der diverse wedstrijden. Na de prijsuitreiking volgt een gildebal in de grote feesttent, dat het slot zal zijn van deze gildefeesten.

Het "Memoryboek" van het Schuttersgilde "St. Antonius Abt" te Mook gerestaureerd.

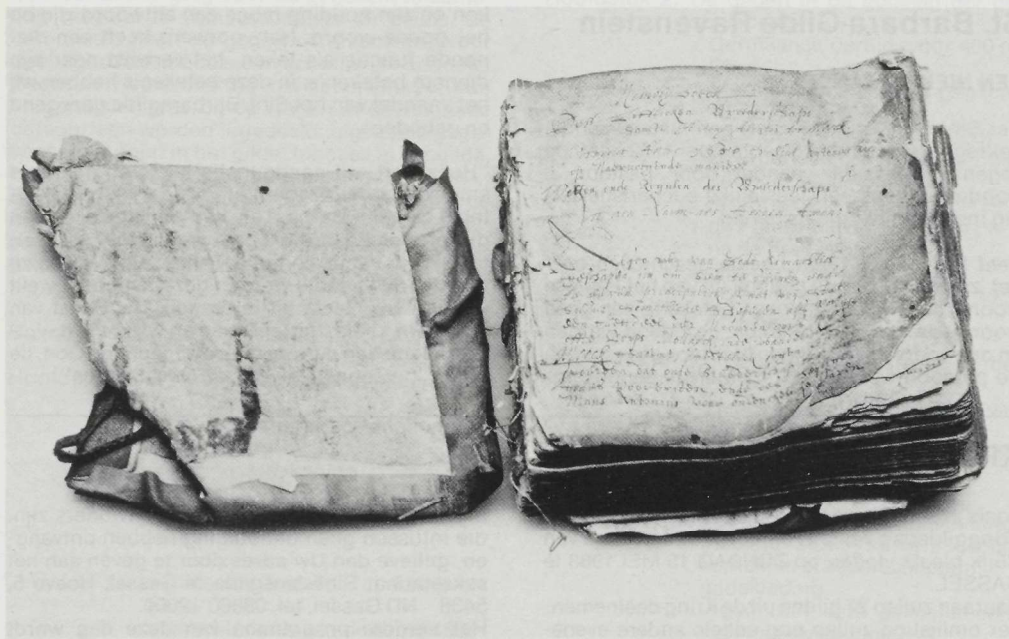
Jaarlijks rond de jaardag van St. Antonius Abt (17 januari) wordt in het gildehuis "t Zwaantje" op de Biesselt bij Mook door het Schuttersgilde "St. Antonius Abt" de teeravond gehouden.

Dit jaar op 22 januari werd op de teeravond door de heer G. Gooden, erelid van de restauratiecommissie, het geheel gerestaureerde "Memoryboek" aan de Gildemeesters (het bestuur) aangeboden.

De kosten van deze restauratie bedroegen bijna f 5000,—, een bedrag dat voor het gilde een grote belemmering was deze zo hoog nodige restauratie te laten verrichten.

Door subsidie van het voormalige Ministerie van C.R.M., de provincie Limburg, het Anjerfonds in Limburg, enkele giften van particulieren en een flinke eigen bijdrage was het mogelijk om de opdracht voor de restauratie reeds te verstrekken. Het hele benodigde bedrag is echter nog niet bij elkaar. Hopelijk zullen de nog lopende subsidie-aanvragen o.a. bij de Gemeente Mook-Middelaar positieve resultaten opleveren.

Het "Memoryboek" telt zo'n kleine 350 bladzijden met reglementen, verslagen, ledenlijsten, financiële afrekeningen, enz. De eerste aantekeningen zijn uit 1650 van pastoor Johannus Fabritius, die de stuwende kracht was bij de heroprichting van het gilde in dat jaar. De datum van de oprichting van het gilde van Mook is niet bekend, maar zal in het eind van de 15e eeuw moeten liggen.

De eerste beschreven pagina van het "Memoryboek" vóór de restauratie. Uit deze foto blijkt dat deze restauratie hoog nodig was.

De laatste aantekeningen zijn van omstreeks 1850 en gaan over een conflict met de pastoor van Mook. Dit conflict is waarschijnlijk de oorzaak dat het gilde omstreeks die tijd is "ingeslapen".

Zo'n honderd jaar later in 1949 is het gilde, mede door de ontdekking van het "Memoryboek" in de pastorie, weer opnieuw ontwaakt.

Weer door een pastoor van Mook, Th. Thijsen (overleden in 1979), is het gilde zich in 1970 meer gaan richten naar de eigen historische achtergrond. Het was deze pastoor, die het oude "Memoryboek" weer aan het gilde overdroeg. Het is dan ook als een "Monument van Memorie" aan pastoor Thijsen, die een grote interesse had in de historie van Mook, dat het gilde het oude boek heeft laten restaureren. Hierdoor is het voor de geschiedenis van Mook en Noord-Limburg veilig gesteld.

Niet alleen is het "Memoryboek" gerestaureerd, maar ook een losbladig reglement uit 1725, tot stand gekomen door weer een andere pastoor van Mook, Godefridus Hopman. Dan nog enige rekeningen en ledenlijsten.

Om nu de inhoud van het "Memoryboek" ter beschikking te stellen van historisch en wetenschappelijk onderzoek, is naast de restauratie ook opdracht gegeven tot het vervaardigen van twee in linnen gebonden kopieën en een set microfiches. Deze maatregelen zijn door de gildemeesters getroffen omdat de subsidiegevers de voorwaarde stellen dat het boek voor onderzoek beschikbaar moet staan.

Veel dank zijn wij verschuldigd aan die personen en instanties, die het ons mogelijk maakten deze kostbare restauratie te laten verrichten. Vooral ook dank aan de firma Schrijen te Sittard die de restauratie vakkundig en met zorg uitvoerde.

Dank is ook verschuldigd aan die leden van het gilde die de restauratiecommissie vormden, de heren G. Gooden, J. Piepenbrock en H. Spruijt. Met deze restauratie van het "Memoryboek" gaat het gilde een nieuw tijdperk in, waarin het zich bezint op zijn historische fkomst en binding met het stukje grond in Noord-Limburg, dat Mook heet.

De leeravond had dit jaar nog enige belangrijke momenten.

Doordat de statuten en het huishoudelijk reglement van het gilde geheel zijn herzien en nog meer zijn aangepast aan de historische achtergrond van ons gilde, zoals dit in het "Memoryboek" is beschreven, was het zittende bestuur tot de conclusie gekomen, dat het zijn mandaat ter beschikking diende te stellen. Er is daarom op 7 februari een nieuw bestuur gekozen, bestaande uit Wim Jochems, Harry Kool, Wim "de Mug" Janssen, Nico de Waal, Henk Peters en voor het eerst in de historie van ons gilde een "Gildezuster" Nel van Heeren. Als voorzitter van dit college werd gekozen Henk van Galen.

De "gaande" voorzitter, Wim "van 't Zwaantje" Meeussen, droeg op de leeravond zijn "hamer" over aan zijn opvolger. Hij wenste het nieuwe bestuur; "Oh, pardon"; de nieuwe "Gildemeesters" veel sterkte toe. Als gevolg van de nieuwe statuten en reglementen wordt in het bestuur niet meer gesproken over "het bestuur" maar over de "Gildemeesters" zoals het ook hoort volgens ons oude "Memoryboek".

Verder zijn ondermeer nog een aantal oude benamingen van gildedefunctionarissen weer in ere hersteld. Andre Smeets, de man achter de tap in "t Wipke" is nu onze "Gildbaey". Diegene die

de convocaties rondbrengen voor bijeenkomsten en vergaderingen zijn nu de "gildeboden", enz.

Voor nog een verassing op de teeravond zorgde de "dansmeester" Harry Kool, die samen met een aantal gildezusters en -broeders enige oude dansen had ingestudeerd. Als slot van de

dansdemonstratie werd nog een eenvoudige rondedans gedaan, waarbij de andere gildezusters en -broeders werden uitgenodigd om mee te doen. Voor de teeravond van januari 1983 gold: "Gildebroeders maakt plezier, met muziek vroeg ende laat, laat ons nu het jaarfeest vieren....."

Voorzitter W. Meeussen ontvangt, voordat hij de voorzittershamer aan zijn opvolger overdraagt, nog het geheel gerestaureerde "Memoryboek" uit handen van de heer G. Gooden.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.